

INVESTICIJŲ PROJEKTAS

**PRIENŲ LOPŠELIO-DARŽELIO „PASAKA“
MODERNIZAVIMAS**

Vykdytojas:	Užsakovas:
UAB „Geotaškas“	Prienų rajono savivaldybės administracija
	

Prienai, 2024-12-05

TURINYS:

<u>IVADAS</u>	8
<u>1. PROJEKTO KONTEKSTAS</u>	9
<u>1.1. Paslaugos pasiūla ir paklausa</u>	9
<u>1.2. Teisinė aplinka</u>	14
<u>1.3. Sprendžiamos problemos ir jų atsiradimo priežastys</u>	19
<u>2. PROJEKTO TURINYS</u>	21
<u>2.1. Projekto tikslas ir uždaviniai</u>	21
<u>2.2. Projekto sąsajos su kitais projektais</u>	21
<u>2.3. Projekto tikslinės grupės ir ribos</u>	21
<u>2.4. Projekto organizacija</u>	23
<u>2.5. Projekto siekiami rezultatai</u>	23
<u>3. GALIMYBĖS IR ALTERNATYVOS</u>	25
<u>3.1. Esama situacija</u>	25
<u>3.2. Galimos projekto veiklos</u>	30
<u>3.3. Veiklų vertimo kriterijai</u>	31
<u>3.4. Trumpasis veiklų sąrašas ir projekto įgyvendinimo alternatyvų aprašymas</u>	31
<u>3.4.1. Alternatyva „Esamo pastato kapitalinis remontas“</u>	33
<u>3.4.2. Alternatyva „Esamo pastato pardavimas ir naujo statyba“</u>	34
<u>3.5. Analizės metodo pasirinkimas</u>	34
<u>3.6. Optimalios projekto įgyvendinimo alternatyvų palyginimas SEA metodu</u>	34
<u>4. FINANSINĖ ANALIZĖ</u>	35
<u>4.1. Projekto ataskaitinis laikotarpis</u>	35
<u>4.2. Finansinė diskonto norma</u>	35
<u>4.3. Projektų lėšų srautai</u>	35
<u>4.3.1. Investicijų išlaidos</u>	35
<u>4.3.2. Investicijų likutinė vertė</u>	35
<u>4.3.3. Veiklos pajamos</u>	37
<u>4.3.4. Veiklos išlaidos</u>	37
<u>4.3.5. Mokesčiai</u>	38
<u>4.3.6. Finansavimas</u>	38
<u>4.4. Finansiniai rodikliai</u>	38
<u>4.4.1. Investicijų finansiniai rodikliai</u>	38
<u>4.4.2. Išvada dėl finansinio gyvybingumo</u>	39
<u>4.4.3. Kapitalo finansiniai rodikliai</u>	39

4.4.4. Rodiklių palyginimas	39
5. EKONOMINĖ ANALIZĖ	40
5.1. Rinkos kainų pavertimas į ekonomines	40
5.2. Socialinė diskonto norma	40
5.3. Išorinio poveikio įvertinimas	40
5.4. Ekonominiai rodikliai	42
5.5. Optimalios alternatyvos parinkimas	43
6. JAUTRUMAS IR RIZIKOS	45
6.1. Jautrumo analizė	45
6.1.1. Kintamųjų nustatymas	45
6.1.2. Tarpusavio priklausomybės įvertinimas	45
6.1.3. Elastingumo analizė	45
6.1.4. Kritiniai kintamieji	45
6.2. Scenarijų analizė	45
6.3. Kintamųjų tikimybės	46
6.4. Rizikų vertinimas	46
6.5. Rizikos priimtumas	46
6.6. Rizikų valdymo veiksmai	47
7. VYKDYMO PLANAS	50
7.1. Projekto trukmė ir etapai	50
7.2. Projekto vieta	51
7.3. Projekto komanda	51
7.4. Projekto prielaidos ir testinumas	51
<u>IŠVADOS IR PASIŪLYMAI</u>	53

SANTRAUKA

Projekto kontekstas

Europos Sąjunga susiduria su beprecedentėmis problemomis, kurias lemia didėjanti priklausomybė nuo energijos importo ir menki energijos ištekliai, taip pat su poreikiu riboti klimato kaitą. Energijos vartojimo efektyvumas yra svarbi priemonė šioms problemoms spręsti. Ją naudojant Europos Sąjungoje gerinamas energijos tiekimo saugumas mažinant pirminės energijos suvartojimą ir energijos importą. Energijos vartojimo efektyvumas padeda ekonomiškai efektyviai mažinti išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį ir taip švelninti klimato kaitą.

Viena didžiausių problemų šilumos sektoriuje – neefektyvus šilumos energijos vartojimas.

Vadovaujantis 2024 m. atlikta Viešųjų pastatų modernizavimo teisės aktų studija¹ nustatyta, jog vidutinis šilumos poreikis Valstybei ir savivaldybėms priklausančių pastatų šildymui sudaro 175 kWh/kv.m per metus.

Tai yra daug daugiau negu šaltesnio klimato Skandinavijos šalyse, kuriose per metus pastatams šildyti sunaudojama vidutiniškai 128 kWh/kv.m. Padidinus šilumos vartojimo efektyvumą, gerokai sumažėtų mokesčių už šildymą našta ir kartu būtų sumažinti išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekiai.

Prienų lopšelio-darželio „Pasaka“ pastatas (F. Vaitkaus g. 4, Prienai) pastatytas 1974 metais, jo energinis efektyvumas yra labai žemas, siekia F energinio naudingumo klasę. Tai reiškia, kad pastato energetinės savybės yra labai prastos: išlaidos šildymui ir kitiems energijos resursams yra didelės, tuo tarpu patalpose kai kuriais atvejais neužtikrinamas tinkamas mikroklimatas (temperatūra, drėgmė ir pan.). Tai sąlygoja pasenusi ir neefektyvi šildymo sistema, nepakankama išorinių atitvarų šiluminė varža. Dėl lėšų trūkumo įstaigos infrastruktūra kasmet blogėja, o išlaidos pastato šildymui ir elektrai kasmet pareikalauja didelių įstaigos ir jos steigėjo (savivaldybės) biudžeto išlaidų. Išteklių pastato kapitaliniam remontui ar rekonstrukcijai įstaiga neturi.

Prienų rajono savivaldybės administracija inicijavo projektą „*Prienų lopšelio-darželio „Pasaka“, F. Vaitkaus g. 4, Prienai, modernizavimas*“, kurio metu bus iš esmės modernizuota Prienų „Pasakos“ lopšelio-darželio infrastruktūra. Bus padidintas pastato energetinis efektyvumas nuo esamos F klasės iki B. Detalios energetinio efektyvumo priemonės įvertintos 2022 m. parengtoje Energijos vartojimo audito ataskaitoje (2024 m. pagal esamas kainas buvo atnaujinta priemonių kaina). Analizuoti 3 investicijų paketai, parinktas pirmasis, apimantis: langų keitimą; išorės durų keitimą; išorinių sienų ir cokolio šiltinimą; stogo šiltinimą; karšto vandens sistemos renovaciją; apšvietimo sistemos renovaciją; šildymo sistemos ir šilumos punkto modernizavimą; saulės šviesos elektrinės įrengimą; papildomas energijos netaupančias priemones (dalinis elektros sistemos atnaujinimas; geriamojo vandens sistemos atnaujinimas; buitinių nuotekų sistemos atnaujinimas; lietaus ir drenažo sistemų atnaujinimas; įėjimo laiptų atnaujinimas; stogelių virš įėjimų sutvarkymas, laiptinių remontas). Įgyvendinus projektą, bus iš esmės pagerintos pastato energijos vartojimo savybės bei išspręstos esminės įstaigos problemos – didelės pastato energijos vartojimo sąnaudos, veiklos efektyvumą mažinantys veiksniai.

Projekto turinys

Projekto tikslas:

- Mažinti energetinių išteklių naudojimą ir CO₂ emisijas Prienų rajone.

¹ Ši studija parengta vykdant projektą „Energijos vartojimo efektyvumo didinimas Lietuvoje (Nr. LIFE 20 IPC/LT/000002)“, projekto vykdytojai LR Aplinkos ir Energetikos ministerijos.

Projekto uždavinys:

- Modernizuoti Prienų rajono savivaldybės įstaigų veiklai naudojamus pastatus.

Siekiant įgyvendinti šį uždavinį numatoma įgyvendinti šias projekto veiklas:

- Lopšelio-darželio „Pasaka“ pastato energetinio efektyvumo pagerinimas.

Projekto veiklos atitinka Plėtros programos pažangos priemonės Nr. 02-001-06-04-01 „Skatinti pastatų renovaciją“ veiklos „Savivaldybių viešųjų pastatų atnaujinimas II“ projektų finansavimo sąlygų aprašą - numatoma atnaujinti pastatą, kuris iki atnaujinimo buvo ne aukštesnės kaip C energinio naudingumo klasės, iki ne žemesnės kaip B energinio naudingumo klasės, taip pat sumažinti pirminės energijos suvartojimą ne mažiau kaip 30 procentų ir šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį.

Projekto tikslinės grupės

Tiesioginė projekto tikslinė grupė – esami ir potencialūs Prienų „Pasakos“ lopšelio-darželio auklėtiniai (143 vaikai). Netiesioginė tikslinė grupė – esamų ir potencialių Prienų „Pasakos“ lopšelio-darželio auklėtinių tėvai ir Prienų „Pasakos“ lopšelio-darželio darbuotojai. Pagrindinis tikslinių grupių poreikis – higienos reikalavimus atitinkanti ir patraukli ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo aplinka.

Projekto vykdytojas – Prienų rajono savivaldybės administracija, kuri pagal savo veiklos kompetenciją yra atsakinga už ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo organizavimą, švietimo infrastruktūros vystymą ir priežiūrą, taip pat už atitinkamos infrastruktūros gerinimo projektų įgyvendinimą.

Projekto galimybės ir alternatyvos

Investicijų projekte analizuotos 2 alternatyvos: „Esamo pastato kapitalinis remontas“ ir „Esamo pastato pardavimas ir naujo statyba“. Pasirinkta alternatyva „Esamo pastato kapitalinis remontas“.

Finansinė analizė

Projekto biudžetas siekia 1.431.541,83 EUR. Finansinės naudos skaičiavimui taikytas 25 m. laikotarpis, 4,00 % diskonto norma. Vertintos statybos bei paslaugų išlaidos, objekto išlaikymo kaštai.

Finansiniai projekto rodikliai:

- FGDV(I) – (-1,013) mln. EUR;
- FVGN(I) – (-5,26) %;
- FNIS – 0,23;
- FGDV(K) – (-0,588) mln. EUR;
- FVGN(K) – (-6,57) %.

Projektas finansiškai gyvybingas (objekto išlaikymo sąnaudos bus dengiamos iš savivaldybės lėšų), tačiau negeneruojantis finansinės naudos (kaip ir dauguma viešosios infrastruktūros projektų).

Ekonominė analizė

Ekonominė-socialinė nauda apskaičiuota pagal Konversijos koeficientų apskaičiavimo ir socialinio ekonominio poveikio (naudos / žalos) vertinimo metodiką. Skaičiuojant projekto ekonominę-socialinę naudą, vertinta 1 dedamoji: anglies dioksido (kaip šiltnamio efektą sukeliančių dujų) emisijos sumažėjimas. Skaičiavimui taikyta 5,00 % diskonto norma, atlikti konvertavimo veiksmai.

Ekonominiai-socialiniai projekto rodikliai:

- EGDV – (-0,684) mln. EUR;
- EVGN – (-4,03) %;
- ENIS – 0,26.

Projektas skirtas ne finansinės naudos generavimui, o šilumos energijos sąnaudų sumažinimui, įstaigos veiklos optimizavimui.

Jautrumas ir rizikos

Jautrumo analizės metu buvo nustatyti kritiniai kintamieji. Tačiau kadangi projekto ekonominė grynoji dabartinė vertė yra neigiama, kritinių kintamųjų vertė nėra vertinama. Analizė rodo, kad projektas yra rizikingas. Tik optimistinio scenarijaus atveju (visiems kritiniams kintamiesiems esant 25 proc. palankesniems) projekto ekonominė grynoji dabartinė vertė tampa teigiama.

Vykdyto planas

Planuojama projekto įgyvendinimo trukmė – 24 mėn., pradžia – 2025 m. sausio mėn.

Projekto tęstinumas bus užtikrintas veiklos vykdymo, organizaciniu, finansiniu, eksploataciniu požiūriu, nes už įstaigų veiklą yra atsakinga Prienų rajono savivaldybė.

Duomenų apie investicijų projektą suvestinė lentelė:

Eil. Nr.	Investicijų projekto duomenys	Investicijų projekto duomenų aprašymas
1.	Viešoji paslauga, kurios kokybei gerinti skirtas investicijų projektas	Viešoji paslauga: <ul style="list-style-type: none"> • ikimokyklinio ugdymo, vaikų ir suaugusiųjų neformaliojo švietimo organizavimas, vaikų ir jaunimo užimtumo organizavimas) (pagal LR vietos savivaldos įstatymo (Žin. 1994, Nr. 55-1049) 6 str. 8 p.). Tikslinės projekto grupės: <ul style="list-style-type: none"> • vaikai iki 7 metų amžiaus; • suaugusieji (vaikų tėvai (globėjai) ir įstaigos darbuotojai).
2.	Projekto tikslai	Optimizuoti Prienų rajono savivaldybės administracijos teikiamų viešųjų paslaugų kaštus.
3.	Projekto veiklos	<ul style="list-style-type: none"> • Lopšelio-darželio Pasaka pastato energetinio efektyvumo pagerinimas.
4.	Projekto pareiškėjas	Prienų rajono savivaldybės administracija
5.	Projekto partneriai	Nėra
6.	Projekto biudžetas	1.431.541,83 EUR.
7.	Prašomas finansavimas	<ul style="list-style-type: none"> • Paskola – 50 proc. • Negražinama subsidija – 50 proc. (paskolos dalis, kurios nereikės gražinti)
8.	Projekto įgyvendinimo vieta	F. Vaitkaus g. 4, Prienai
9.	Projekto įgyvendinimo trukmė	24 mėn.

Šaltinis: sudaryta autorių

ĮVADAS

- **Investicijų projekto pavadinimas:** Prienų lopšelio-darželio „Pasaka“, F. Vaitkaus g. 4, Prienai, modernizavimas.
- **Investicijų projekto rengimo pagrindas:** paslaugų teikimo sutartis tarp Prienų rajono savivaldybės administracijos ir UAB „Geotaškas“.
- **Darbo tikslas:** parengti investicijų projektą, dokumentą, finansiškai (ekonomiškai), techniškai ir socialiai pagrindžiantį investavimo tikslus, įvertinantį investicijų grąžą (jei projektas komercinis) ir kitus efektyvumo rodiklius, nurodantį projektui įgyvendinti reikalingas lėšas bei finansavimo šaltinius ir terminus.
- **Darbo eiga:** rengiant dokumentus vadovautasi Prienų rajono savivaldybės administracijos ir Prienų „Pasakos“ lopšelio-darželio pateikta medžiaga, kitais teisiniais ir strateginiais dokumentais, lankytasi projekto įgyvendinimo vietoje, bendrauta su atsakingais savivaldybės administracijos bei kitų institucijų asmenimis, analizuota panašių projektų patirtis.

Investicijų projektas „Prienų lopšelio-darželio „Pasaka“, F. Vaitkaus g. 4, Prienai, modernizavimas“ rengiamas vadovaujantis šiais dokumentais:

- Investicijų projektų, kuriems siekiama gauti finansavimą iš Europos Sąjungos struktūrinės paramos ir/ar valstybės biudžeto lėšų, rengimo metodika.
- Konversijos koeficientų apskaičiavimo ir socialinio ekonominio poveikio (naudos / žalos) vertinimo metodika.

1. PROJEKTO KONTEKSTAS

Šioje dalyje analizuojamos projekto paslaugos pasiūla ir paklausa, teisinė aplinka, atliekama poreikių analizė, įvardijamos problemos, kurioms spręsti rengiamas projektas.

1.1. Paslaugos pasiūla ir paklausa

Viešoji paslauga – ikimokyklinis ir priešmokyklinis ugdymas

Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme apibrėžta ikimokyklinio ugdymo paskirtis – padėti vaikui tenkinti prigimtinius, kultūros, taip pat ir etninės, socialinius, pažintinius poreikius, o priešmokyklinio ugdymo paskirtis – padėti vaikui pasirengti sėkmingai mokytis pagal pradinio ugdymo programą (priešmokyklinis ugdymas Lietuvoje privalomas nuo 2016 m. rugsėjo 1 d.). Tyrimais įrodyta, kad tikslingas profesionalus ikimokyklinis ugdymas palengvina vėlesnį mokymąsi, daro teigiamą poveikį mokymosi pasiekimams, tolesnei asmens socialinei ir emocinei raidai. Europos, JAV patirtis rodo, kad ankstyvosios intervencijos programos (ypač tos, kurios yra skirtos socialiai nuskriaustiems vaikams) gali užtikrinti didelę socialinę ir ekonominę grąžą. Tęstinių tyrimų duomenys rodo, kad kokybiškas ikimokyklinis ugdymas padeda vėliau spręsti daugelį socialinių problemų – skurdą, nedarbą, mažina priklausomybes, gerina akademinius pasiekimus, daro teigiamą įtaką gyvenimo gerovei.

Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo svarba miesto raidai ir socialinei-ekonominei plėtrai yra neginčytina, o jo kokybę lemia daug dedamųjų. Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo kokybę galima vertinti keliais požiūriais: tėvų, ikimokyklinio ugdymo paslaugų teikėjo, paties vaiko, vaiko raidos, kurie būdami šiek tiek skirtingi neneigia vienas kito, daro įtaką ikimokyklinio ugdymo kokybės sampratai. Paprastai pripažįstamos dvi kokybės rūšys (tipai): struktūros kokybė ir proceso kokybė. Struktūros kokybė – tai ypatumai, kurie apibūdina ikimokyklinio ugdymo sistemą ar įstaigą: ikimokyklinio ugdymo sistemos finansavimas, prieinamumas, pedagoginio personalo kvalifikacija ir jos tobulinimas, personalo darbo sąlygos, vaikų grupės dydis, vaikų, tenkančių vienam pedagogui, skaičius, fizinė aplinka, mokymo / ugdymo planas, programa. Struktūros kokybės veiksnius papildo proceso kokybė, nusakanti, kaip ikimokyklinio ugdymo įstaiga funkcionuoja kiekvieną dieną: kaip sąveikauja vaikai, personalas ir vaikų tėvai. Apie struktūros ir proceso kokybę sprendžiama pagal tai, kokį patyrimą įgauna vaikas.

Dėl miestų plėtros bei nustojusio mažėti gimstamumo dalyje savivaldybių ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo įstaigos negali priimti visų norinčių vaikų, dauguma valstybinių ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo įstaigų yra prastos būklės, naudoja pasenusias ugdymo priemones ir dėl to negali užtikrinti kokybiško ir prieinamo vaikų ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo.

Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo vietų trūkumas miestuose ir prastas jų pasiekiamumas kaimiškose vietovėse riboja ankstyvąjį vaikų švietimą, o investicijos iš ERPF leis modernizuoti pasenusią įrangą ir ugdymo priemones, kurios riboja galimybes vaikus mokyti pagal šiuolaikines ugdymo programas, realizuojant naujai įgytas pedagogines kompetencijas.

Ikimokyklinis ir priešmokyklinio ugdymas Prienų rajone (viešosios paslaugos paklausa ir pasiūla)

Prienų rajono savivaldybė yra pietų Lietuvoje, Kauno apskrityje. Savivaldybės teritorija šiaurėje ribojasi su Kauno ir Kaišiadorių rajonų savivaldybėmis, rytuose – su Trakų, Birštono savivaldybėmis, pietuose – su Alytaus rajono savivaldybe, vakaruose – su Marijampolės savivaldybe. Teritorijos plotas – 114100 ha. Rajone yra: 2 miestai – Jieznas ir Prienai, 3 miesteliai – Balbieriškis, Pakuonis ir Veiveriai, 401 kaimas.

Viešųjų paslaugų poreikis tiesiogiai susijęs su gyventojų skaičiumi. Valstybės duomenų agentūros duomenimis, bendras Lietuvos gyventojų skaičius per pastaruosius 5 metus padidėjo 2,26 proc. Prienų rajono savivaldybėje gyventojų mažėja – 2023 metais Prienų rajone gyveno 4,55 proc. mažiau gyventojų nei 2019 metais. Neigiamą gyventojų skaičiaus pokytį Prienų rajone lėmė neigiami ilgalaikiai natūralios gyventojų kaitos procesai ir neigiamas migracijos saldo.

1.1.1. lentelė. Gyventojų skaičius pokyčiai 2019-2023 m.

Teritorinis vienetas	2019	2020	2021	2022	2023	Pokytis, proc.
Lietuvos Respublika	2794184	2794090	2810761	2805998	2857279	2,26
Kauno apskritis	561430	562841	569571	569566	579903	3,29
Birštono sav.	4117	4066	4128	4081	4123	0,15
Jonavos r. sav.	41631	41151	41595	41248	41498	-0,32
Kaišiadorių r. sav.	29904	29526	29835	29297	29817	-0,29
Kauno m. sav.	286754	289364	298753	297906	302875	5,62
Kauno r. sav.	95120	96423	92400	95491	100500	5,66
Kėdainių r. sav.	45871	45275	46382	45913	45997	0,27
Prienų r. sav.	26112	25806	25286	25010	24923	-4,55
Raseinių r. sav.	31921	31230	31192	30620	30167	-5,49

Šaltinis: Valstybės duomenų agentūra

Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo paslaugų gavėjai yra 1-6 amžiaus vaikai. Prienų rajone šios amžiaus grupės gyventojų per 5 metus sumažėjo net 21,23 proc., kai tuo tarpu visoje Šalyje sumažėjo 6,54 proc.

1.1.2. lentelė. 1-6 m. amžiaus gyventojų skaičius pokyčiai 2019-2023 m.

Teritorinis vienetas	2019	2020	2021	2022	2023	Pokytis, proc.
Lietuvos Respublika	177476	176326	166909	164006	165862	-6,54
Prienų r. sav.	1474	1443	1253	1198	1161	-21,23

Šaltinis: Valstybės duomenų agentūra

Šie statistiniai duomenys leidžia daryti prielaidą, kad Prienų rajone mažėja jaunų šeimų skaičius. Jos galimai kuriasi didžiuosiuose miestuose, kur didesnė darbo pasiūla, galbūt patrauklesnė gyvenamoji aplinka, didesnė įvairovė pramogų ir kitų laisvalaikio praleidimo būdų, geresnės galimybės auginti vaikus. Šiuo atveju itin svarbios yra galimybės derinti darbą ir vaikų auginimą.

Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo paslaugų pasiūlos ir paklausos analizė Prienų rajone pateikta 1.1.3. lentelėje.

1.1.3. lentelė. Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo poreikis rajone 2019-2023 metais

Rodiklis	2019	2020	2021	2022	2023	Pokytis, proc.
Vaikų, kurių amžius nuo 1 iki 6 metų, skaičius	1474	1443	1253	1198	1161	-21,23
Metų pokytis, proc.	-	-2,10	-13,17	-4,39	-3,09	-
Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo auklėtinių skaičius	766	751	718	693	668	-12,79
Vietų skaičius ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo įstaigose	799	856	855	837	837	4,76

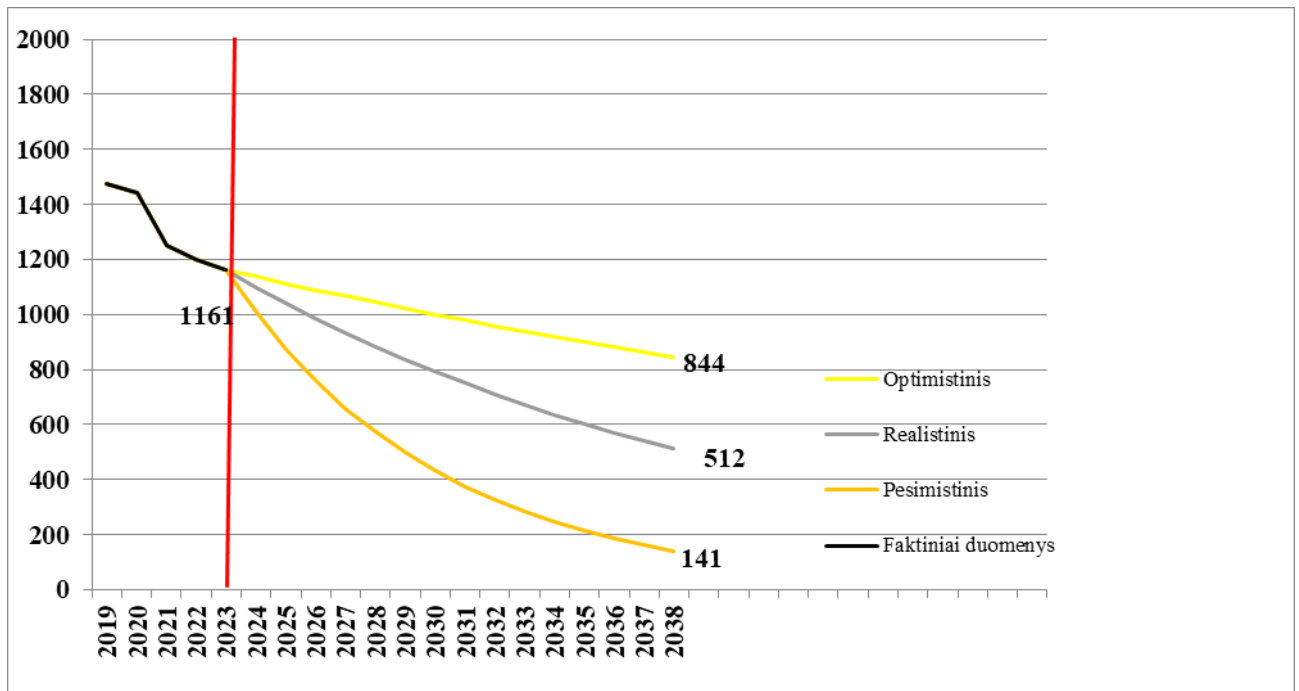
Vaikų ikimokykliniame ir priešmokykliniame ugdyme dalis, palyginti su 1–6 metų amžiaus vaikais	65,8	67,6	60,4	60,7	60,6	-7,9
Vietų skaičius, tenkantis 100-ui vaikų, lankančių ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo įstaigas	104	114	119	121	125	20,19

Šaltinis: Valstybės duomenų agentūra

Lentelėje matyti, kad vaikų, kurių amžius nuo 1 iki 6 metų, skaičius 2019-2023 metų laikotarpiu sumažėjo 21,23 proc., o lankančių ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo įstaigas sumažėjo 12,79 proc. Tai, kad vis mažiau Prienų rajono vaikų lanko ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo įstaigas, rodo ir išvestinio rodiklio „Vaikų ikimokykliniame ir priešmokykliniame ugdyme dalis, palyginti su 1–6 metų amžiaus vaikais“ mažėjimas nuo 65,8 iki 60,6 proc. Lentelėje matyti, kad per analizuojamą laikotarpį vietų skaičius ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo įstaigose išaugo 20,19 proc. ir kasmet viršijo ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo auklėtinių skaičių. Ši ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo įstaigų nepilną užimtumą galėjo nulėmti kelios priežastys:

- Geografinis nesuderinamumas. Laisvos vietos ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo įstaigose yra tuose Prienų rajono miesteliuose ar kaimuose, kuriuose ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo poreikis yra mažesnis nei vietų skaičius ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo įstaigose. Ši nesuderinamumą valdyti pakankamai sudėtinga dėl vidinės ir išorinės gyventojų migracijos bei lėto ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo įstaigų prisitaikymo prie kintančių demografinių pokyčių;
- Ekonominė situacija. Aukštas nedarbo lygis ir mažas darbo užmokestis (lyginant su didžiausiais miestais) Prienų rajone nulėmia tėvų (dažniausiai moterų), susilaukusių vaikų, vėlesnį grįžimą į darbo rinką ir vaikų auginimą namuose iki mokyklinio amžiaus. Pagerėjus ekonominei situacijai rajone, tėvai būtų suinteresuoti anksčiau sugrįžti į darbo rinką;
- Prasta infrastruktūros būklė. Tėvai, auginantys ikimokyklinio ir priešmokyklinio amžiaus vaikus, neveda savo atžalų į ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo įstaigas dėl prastų, higienos normų neatitinkančių sąlygų. Šią priežastį galima eliminuoti iš esmės pagerinus ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo įstaigų infrastruktūrą ir taip pagerinti ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo įstaigų tinklo efektyvumą.

Siekiant prognozuoti paslaugų paklausą per ateinančius 15 metų, buvo atliktos trys vaikų, kurių amžius nuo 1 iki 6 metų, skaičiaus Prienų rajone pokyčių prognozės: optimistinė, realistinė ir pesimistinė. Prognozė atlikta vadovaujantis tik patvirtintais 2019-2023 metų gyventojų srautų pokyčiais. Per pastaruosius metus didžiausias 1-6 metų vaikų skaičiaus mažėjimas buvo 2020 metais (-2,10 proc.). Priimama prielaida, kad optimistiniu variantu, ateinančius 15 metų vaikų skaičius mažės po 2,10 proc. kasmet. Didžiausias vaikų skaičiaus sumažėjimas buvo 2021 metais (-13,17 proc.). Priimama prielaida, kad pesimistiniu atveju artimiausius 15 metų vaikų skaičius mažės šiuo tempu. Vidutinis vaikų, kurių amžius nuo 1 iki 6 metų, skaičiaus kitimas 2019-2023 metais buvo (-5,31 proc.), todėl realistiniu atveju, prognozuojama, kad vaikų skaičius kasmet mažės po 5,31 proc. Taigi optimistiniu atveju, Prienų rajone 2038 metais 1-6 metų vaikų gyvens 844, realistiniu – 512, pesimistiniu – 141.

1.1.1. pav. Prienų r. 1-6 m. gyventojų skaičius 2019-2038 m. (faktiniai duomenys ir prognozės)

Šaltinis: sudaryta UAB „Geotaskas“ pagal Valstybės duomenų agentūros duomenis

Atlikta 1-6 metų amžiaus Prienų rajono gyventojų pokyčių prognozė parodė, kad labiausiai tikėtina, jog šio amžiaus gyventojų skaičius Prienų rajone mažės. Tačiau svarbu paminėti, kad vaikų prognozė ypač įtakota 2021 metų, kai fiksuotas didžiulis kritimas. Kitais metais vaikų skaičius laikėsi labai panašus. Tai, kuris scenarijus pasitvirtins labai lemia ir rajono gyvenamosios aplinkos patrauklumas, situacija darbo rinkoje. Jei situacija taps geresnė nei didžiuosiuose miestuose, tikėtinas optimistinis scenarijus, tokiu atveju ir ikimokyklinio bei priešmokyklinio ugdymo paslaugų poreikis tik augs.

Dėl palyginti mažo gyventojų tankumo rajone, ikimokyklinis ir priešmokyklinis ugdymas Prienų rajone vykdomas ne tik lopšeliuose-darželiuose – vaikai ugdomi bendrojo ugdymo mokyklų ir 4 lopšelių-darželių priešmokyklinio ir ikimokyklinio ugdymo grupėse. Šias įstaigas lankančių vaikų skaičius 2024/2025 mokslo metais pateiktas 1.1.4. lentelėje.

Prienų rajono savivaldybė nedisponuoja kitu tokiu nekilnojamuoju turtu, kurį būtų galima papildomai panaudoti ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo viešosioms paslaugoms teikti. Rinkoje nėra privačių subjektų, kurie teikia tokio tipo paslaugas. Rinkoje taip pat nėra parduodamų reikalingas technines ir funkcines charakteristikas turinčių pastatų, kurie galėtų būti naudojami ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo veiklai vykdyti. Norint padidinti ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo aprėptį rajone, būtina maksimaliai išnaudoti esamą infrastruktūrą, padidinant jos efektyvumą.

1.1.4. lentelė. Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo grupių ir jas lankančių vaikų skaičius 2024/2025 mokslo metais

Įstaigos pavadinimas	Priešmokyklinio ir ikimokyklinio amžiaus vaikų skaičius
Jiezno gimnazija, ikimokyklinio ugdymo skyrius	52
Stakliškių gimnazija, ikimokyklinio ugdymo skyrius	50
Stakliškių gimnazija, Pieštuvėnų ikimokyklinio ugdymo skyrius	13
Veiverių Tomo Žilinsko gimnazija	22

Veiverių Tomo Žilinsko gimnazija, ikimokyklinio ugdymo skyrius	67
Prienų "Ažuolo" progimnazija	63
Prienų "Ažuolo" progimnazija, Ašmintos daugiavfunkcinis centras	5
Prienų „Revuonos“ pagrindinė mokykla	28
Balbieriškio pagrindinė mokykla	44
Išlaužo pagrindinė mokykla	16
Išlaužo pagrindinė mokykla, ikimokyklinio ugdymo skyrius	38
Pakuonio pagrindinė mokykla	30
Skriaudžių pagrindinė mokykla	12
Skriaudžių pagrindinė mokykla, ikimokyklinio ugdymo skyrius	43
Prienų lopšelis–darželis „Gintarėlis“	81
Prienų lopšelis–darželis „Gintarėlis“, Strielčių ikimokyklinio ugdymo skyrius	9
Prienų lopšelis–darželis „Pasaka“	143
Prienų lopšelis–darželis „Saulutė“	134

Šaltinis: Prienų rajono savivaldybės administracija

Lentelėje matyti, kad mažiau nei pusė ikimokyklinės ir priešmokyklinės ugdymo grupės lankančių vaikų lanko ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo įstaigas, likę – bendrojo ugdymo mokyklas. Atkreiptinas dėmesys, kad bendrojo ugdymo mokyklose yra po 1-3 vaikų grupės, kuriose dažnai ugdoma kur kas mažiau vaikų grupėje, t.y. grupės nėra pilnai užpildytos. Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo įstaigose vidutiniškai ugdoma apie 15 vaikų grupėje, t.y. grupės dažnai pilnai užpildytos, o kai kur ir perpildytos. Tai rodo, kad Prienų mieste ir miesto priegose ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo poreikis yra didžiausias rajone ir viešosios paslaugos paklausa nėra patenkinama. **Norint pagerinti ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo įstaigų tinklo efektyvumą Prienų rajone, tikslinga investicijas orientuoti į tų ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo įstaigų infrastruktūros gerinimą, kuriose naudą pajus daugiausiai rajono vaikų, t.y. rajone veikiančius lopšelius-darželius, nes tik investuojant į šias įstaigas galima tikėtis ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo aprėpties padidėjimo.**

Prienų mieste paslaugas teikia kelios ugdymo įstaigos. Prienų „Pasakos“ lopšelis-darželis yra pasirenkamas šio investicijų projekto objektu, nes:

- Kitos ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo įstaigos pilnai ar bent dalinai jau modernizuotos arba tam jau parengti kiti projektai.
- Šios įstaigos esamas pajėgumas yra pats didžiausias mieste, lankančiųjų skaičius nuolat kinta. Prienų rajono savivaldybės administracijos Švietimo skyriaus duomenimis 2024/2025 mokslo metus Prienų „Pasakos“ lopšelyje-darželyje pradėjo 143 vaikai. Tačiau galima teigti, kad įstaiga išnaudoja savo pajėgumus, nes kai kurios grupės pagal amžiaus grupes yra perpildytos. Netinkamai išplanuotos erdvės, neintegruoti baldai labai sumažina užsiėmimams skirtas erdves, dažnu atveju priimti normatyvuose nustatytą vaikų skaičių nėra praktinių galimybių.
- Įstaiga nėra pritaikyta neįgaliesiems. Prienų „Pasakos“ lopšelis-darželis yra vienintelė specializuota tokio tipo įstaiga neįgaliesiems vaikams, kurią vaikai lanko iš viso rajono. Tačiau įstaigoje iki šiol nėra keltuvo arba lifto į 2 aukštą, kas riboja patekimo galimybes. Taip pat nėra tiesioginio patekimo iš lauko į spec. poreikių grupę pirmame aukšte. Dalis kiemo dangų labai susidėvėjusių, nėra tinkamos pravažiuoti neįgaliųjų vežimėliu.

Už ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo kaip viešosios paslaugos reguliavimą Prienų rajone yra atsakinga Prienų rajono savivaldybės administracija, konkrečiau Švietimo skyrius.

Prienų rajono savivaldybės biudžeto lėšos švietimui 2019-2023 metais pateikiamos 1.1.5. lentelėje. Atskirų duomenų apie Prienų rajono savivaldybės biudžeto išlaidas ikimokykliniam ir priešmokykliniam ugdymui neišskiriama.

1.1.5. lentelė. Prienų rajono savivaldybės biudžeto lėšos švietimui 2019-2023 metais

Rodiklis	2019	2020	2021	2022	2023	Pokytis, proc.
Išlaidos švietimui, tūkst. EUR	13483,7	13310,8	14658,7	17633,0	19901,5	+47,6

Šaltinis: Valstybės duomenų agentūra

Lentelėje matyti, kad išlaidos švietimui 2019-2023 metų laikotarpiu išaugo 47,6 proc. Projekto objekto ribose – Prienų „Pasakos“ lopšelyje-darželyje – išlaidos ikimokykliniam ir priešmokykliniam ugdymui organizuoti už 2019-2023 metus yra pateiktos 3.1. skyriuje.

1.2. Teisinė aplinka

1.2.1. Švietimas

Lietuvoje yra ryškūs regioniniai gamtinių, ekonominių, demografinių ir infrastruktūrinių išteklių skirtumai, lemiantys šalies regionų socialinės – ekonominės padėties neatitikimus. Siekiant subalansuoti ūkio, o kartu ir visų šalies prioritetinių sričių (tame tarpe ir švietimo) plėtros šalyje, pasitelkiant Europos Sąjungos šalių patirtį, parengta ir įgyvendinama Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“, 2021–2030 metų nacionalinis pažangos planas, regionų plėtros planai ir savivaldybių plėtros strateginiai planai, kurie yra integrali regionų plėtros planų dalis. Visi šie dokumentai privalo būti tarpusavyje suderinti tam, kad būtų pasiektas maksimalus įgyvendinamų priemonių efektyvumas ir užtikrintas raidos subalansuotumas.

Švietimas – veikla, kuria siekiama suteikti asmeniui visaverčio savarankiško gyvenimo pagrindus ir padėti jam nuolat tobulinti savo gebėjimus. Mokytis yra prigimtinė kiekvieno žmogaus teisė. Švietimas, kaip asmens, visuomenės ir valstybės ateities kūrimo būdas, grindžiamas žmogaus nelygstamos vertės, jo pasirinkimo laisvės, dorinės atsakomybės pripažinimu, demokratiniiais santykiais, šalies kultūros tradicijomis. Švietimas saugo ir kuria tautos tapatybę, perduoda vertybes, kurios daro žmogaus gyvenimą prasmingą, visuomenės gyvenimą – darnų ir solidarų, valstybės – pažangų ir saugų. Švietimas savo paskirtį geriausiai atlieka tada, kai jo raida lenkia bendrąją visuomenės raidą. Jis yra prioritetiškai valstybės remiama visuomenės raidos sritis.

Lietuvos švietimo sistema apima:

- formalųjį švietimą (pradinį, pagrindinį, vidurinį ugdymą, formalųjį profesinį mokymą ir aukštojo mokslo studijas);
- neformalųjį švietimą (ikimokyklinį, priešmokyklinį, kitą neformalųjį vaikų (taip pat formalųjį švietimą papildantį ugdymą) ir suaugusiųjų švietimą);
- savišvietą;
- švietimo pagalbą (profesinį orientavimą, švietimo informacinę, psichologinę, socialinę pedagoginę, specialiąją pedagoginę ir specialiąją pagalbą, sveikatos priežiūrą mokykloje, konsultacinę, mokytojų kvalifikacijos tobulinimo ir kitą pagalbą).

Projektas yra skirtas ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo įstaigų tinklo veiklos efektyvumui.

Teisės aktai, reglamentuojantys viešąsias paslaugas (ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo) teikimą

LR Švietimo įstatymas (Nr. XI-1281, 2011-03-17, Žin., 2011, Nr. [38-1804](#) (2011-03-31)). Pagrindinis teisės aktas, reglamentuojantis ikimokyklinį ir priešmokyklinį ugdymą, yra LR Švietimo įstatymas. Šis įstatymas nustato Lietuvos Respublikos švietimo tikslus, švietimo sistemos principus,

švietimo sistemos sandaros, švietimo veiklos, švietimo santykių pagrindus, valstybės įsipareigojimus švietimo srityje. Įstatyme apibrėžta ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo paskirtis, teikimo tvarka. Vadovaujantis įstatymo 40 straipsnio 2 dalimi, ikimokyklinio ugdymo, priešmokyklinio ugdymo, bendrojo ugdymo programas teikiančios mokyklos materialioji aplinka kuriama vadovaujantis švietimo ir mokslo ministro patvirtintais švietimo aprūpinimo standartais.

Švietimo aprūpinimo standartai (patvirtinta LR švietimo ir mokslo ministro 2011 m. gruodžio 12 d. įsakymu Nr. V-2368). Švietimo aprūpinimo standartų (toliau - Standartai) paskirtis – padėti ikimokyklinio, priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programas teikiančioms mokykloms kurti ir turtinti materialiąją mokyklos aplinką, tinkamą siekti ikimokyklinio, priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programose numatytų tikslų. Šis dokumentas apibrėžia dvi sritis: mokymo aplinkos kūrimą bei mokymo priemonių grupes ir jų paskirtį. Mokymo priemonės, reikalingos ikimokykliniam ir priešmokykliniam ugdymui: ikimokyklinio ugdymo priemonės, kurios padeda plėtoti ikimokyklinio amžiaus vaikų fizines, socialines-emocines, pažintines, kūrybines galias; priešmokyklinio ugdymo priemonės, kurios padeda ugdyti aktyvų, smalsų, savo gebėjimais pasitikintį, pažinti ir mokytis norintį priešmokyklinio amžiaus vaiką, sudaro jam prielaidas toliau sėkmingai ugdytis mokykloje. Vadovaujantis Standartų 14 punktu, ikimokyklinio ugdymo turinio programoms įgyvendinti reikalingos priemonės numatomos programose, parengtose pagal Ikimokyklinio ugdymo programų kriterijų aprašą. Vadovaujantis Standartų 2 punktu, pagrindinius įstaigų, įmonių ar grupių, kurios vykdo ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo programas, ugdymo proceso organizavimo sveikatos saugos reikalavimus nustato Lietuvos higienos norma HN 75:2010 „Įstaiga, vykdanči ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo programą. Bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“.

Ikimokyklinio ugdymo programų kriterijų aprašas (patvirtinta LR švietimo ir mokslo ministro 2005 m. balandžio 18 d. įsakymu Nr. ISAK-627). Švietimo teikėjai, remdamiesi šiuo aprašu, rengia ir sistemingai atnaujina ikimokyklinio ugdymo programą.

Lietuvos higienos norma HN 75:2016 „Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programų vykdymo bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“ (patvirtinta Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2010 m. balandžio 22 d. įsakymu Nr. V-313). Ši higienos norma nustato pagrindinius ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programų vykdymo sveikatos saugos reikalavimus, t.y. sklypo/teritorijos ir patalpų įrengimo reikalavimus, apšvietimo reikalavimus, mikroklimato, vėdinimo, triukšmo reikalavimus, vandens tiekimo ir nuotekų šalinimo reikalavimus, sklypo/teritorijos, patalpų, įrenginių, inventoriaus, žaislų priežiūros reikalavimus, vaikų priėmimą ir dienos režimą, vaikų iki 1 metų amžiaus priežiūros reikalavimus.

Privalomo ikimokyklinio ugdymo nustatymo ir skyrimo tvarkos aprašas (patvirtinta LR švietimo ir mokslo ministro ir LR socialinės apsaugos ir darbo ministro 2012 m. balandžio 26 d. įsakymu Nr. V-735/A1-208). Šis dokumentas reglamentuoja privalomo ikimokyklinio ugdymo nustatymą, skyrimą ir finansavimą.

Vaiko gerovės valstybės politikos koncepcija (patvirtinta LR Seimo 2003 m. gegužės 20 d. nutarimu Nr. IX-1569). Koncepcijoje numatyta, kad ypatingas dėmesys turi būti skiriamas ikimokyklinių ir vaiko dienos priežiūros institucijų organizavimui. Šios paslaugos plečiamos įgyvendinant visuotinį priešmokyklinį ugdymą ir priežiūrą, sukuriant visiems ikimokyklinio ir mokyklinio amžiaus vaikams prieinamų dienos centrų tinklą.

Inicijuojamo projekto atitiktis strateginiams dokumentams

Projekto atitiktis strateginiams dokumentams pateiktas 1.2.1.1. lentelėje.

1.2.1.1. lentelė. Projekto sąsaja su strateginiais dokumentais

Dokumentas	Projekto atitikimas dokumento kryptims
Pažangaus, tvaraus ir integracinio augimo strategija „Europa 2020“, Europos Komisija, nuoroda į dokumentą: http://ec.europa.eu/europe2020/europe-2020-in-a-nutshell/targets/index_lt.htm	„Europa 2020“ – tai ES ekonomikos augimo strategija, kurią užsibrėžta įgyvendinti iki 2020 m. Strategijoje numatyti penki dideli tikslai užimtumo, inovacijų, švietimo, socialinės įtraukties, klimato ir energetikos srityse. Akcentuojama iniciatyva – judus jaunimas. Siekiama skatinti neformalių ir savišvietos būdu įgytų kvalifikacijų pripažinimą. Nacionaliniu lygmeniu valstybės narės turi užtikrinti deramas investicijas į švietimo ir mokymo sistemas visais lygmenimis (nuo darželių iki aukštųjų mokyklų).
Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“, patvirtinta Lietuvos Respublikos Seimo 2012 m. gegužės 15 d. nutarimu Nr. XI-2015, „Dėl valstybės pažangos strategijos „Lietuva 2030“ patvirtinimo“, nuoroda į dokumentą: https://www.e-tar.lt/portal/legalAct/TAR.5EE74F9648A5	Strategijoje išskirta viena iš kryptų „Sumani visuomenė“. Esminės pokyčių iniciatyvos šioje srityje: <ul style="list-style-type: none"> • Sudaryti palankias sąlygas derinti šeimos ir darbo įsipareigojimus: užtikrinti vaikų priežiūros ikimokyklinėse įstaigose prieinamumą, išplėtoti popamokinio užimtumo ir bendruomenės centrų veiklą, sudaryti galimybes pasirinkti lankstų darbo grafiką.
2021–2030 metų nacionalinis pažangos planas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. rugsėjo 9 d. nutarimu Nr. 998, nuoroda į dokumentą: https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/c1259440f7dd11eab72ddb4a109da1b5/asr	Dokumente numatytas strateginis tikslas: „3 TIKSLAS. Didinti švietimo įtrauktį ir veiksmingumą, siekiant atitikties asmens ir visuomenės poreikiams“.
2021–2027 metų Europos Sąjungos fondų investicijų programa, 2022-08-03 d. patvirtinta Europos Komisijos, nuoroda į dokumentą: https://www.esinvesticijos.lt/lt/dokumentai//2021-2027-investiciju-programa	Programoje išskirta: Konkretus uždavinys – 4.3. Skatinti, kad visi, visų pirma palankių sąlygų neturinčios grupės, turėtų vienodas galimybes gauti kokybiškas ir įtraukias švietimo ir mokymo paslaugas ir užbaigti mokslą, pradedant ikimokykliniu ugdymu ir priežiūra, taip pat bendruoju lavinimu ir profesiniu rengimu bei mokymu, baigiant tretiniu išsilavinimu ir suaugusiųjų švietimu ir mokymu, be kita ko, visiems sudaryti palankesnes sąlygas judumui mokymosi tikslais ir užtikrinant prieinamumą neįgaliesiems.
Valstybinė švietimo 2013–2022 metų strategija, patvirtinta Lietuvos Respublikos Seimo 2013 m. gruodžio 23 d. nutarimu Nr. XII-745 „Dėl valstybinės švietimo 2013–2022 metų strategijos patvirtinimo“, nuoroda į dokumentą: https://www.e-tar.lt/portal/legalAct.html?documentId=b1fb6cc089d911e397b5c02d3197f382	Strategijoje nurodyta, kad vaikai turi per mažai galimybių naudotis instituciniu ikimokykliniu ugdymu. Būtina turtinti mokymosi, praktinio taikymo aplinką mokyklose, plėsti neformaliojo švietimo mokyklų spektrą ir visų mokyklų veiklos įvairovę, ypač kultūrinės saviraiškos, lyderystės, kūrybingumo, verslumo, profesinių gebėjimų ugdymo galimybes, paramą savanorystės iniciatyvoms, kartu organizuojant reguliarią dialogą dėl plėtros prioritetų.
Prienų rajono savivaldybės strateginis plėtros planas iki 2028 metų, Prienų rajono savivaldybės tarybos, 2020 m. sausio 30 d. sprendimu Nr. T3-1, nuoroda į dokumentą: https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/d57a6e70436511ea983cd4e02103c255?jfwid=9dzqnu7ek	Projektas atitinka plano II prioriteto „Išsilavinusios, sveikos ir pažangios bendruomenės plėtra“ 2.2. tikslo „Kurti efektyvią švietimo sistemą bei sudaryti sąlygas vertingam jauno žmogaus gyvenimui ir saviraiškai Prienų rajone“ 2.2.1 uždavinio „Gerinti švietimo paslaugų kokybę ir prieinamumą, skatinti „mokymąsi visą gyvenimą“ 2.2.1.2. veiksmą „Prienų rajono ikimokyklinio ir bendrojo ugdymo įstaigų modernizavimas, siekiant gerinti ugdymo(si) paslaugų kokybę“.

1.2.2. Energetika

Ekonomikos augimui užtikrinti būtinas darnus (tausojantis) išteklių naudojimas. Lietuvoje sudarytos teisinės ir ekonominės sąlygos, skatinančios tausojančių išteklių naudojimą ir apsaugą, poveikio aplinkai mažinimą, energijos efektyvumo ir atsinaujinančių energijos išteklių naudojimo didinimą, tačiau aplinkos kokybė dar neatitinka darnaus vystymosi reikalavimų. Įgyvendinant šį tikslą, siekiama skatinti „žaliąjį“ ekonominį augimą, kuris darytų kuo mažesnę neigiamą poveikį aplinkai ir žmonių sveikatai, – spręsti su darniu išteklių naudojimu susijusias problemas.

Teisės aktai, reglamentuojantys energijos taupymo sritį

Europos Parlamento ir Tarybos direktyva [\(ES\) 2023/1791](#) dėl energijos vartojimo efektyvumo, kuria iš dalies keičiamas Reglamentas [\(ES\) 2023/955](#). Ja siekiama didinti energijos vartojimo efektyvumą, taupyti energiją, sumažinti energijos kainas ir atlikti itin svarbų vaidmenį mažinant išmetamą ŠESD kiekį, skatinti elektrifikavimą, vandenilio, alternatyviųjų degalų ir kitų žaliajai pertvarkai reikalingų technologijų diegimą pastatų, transporto ir pramonės sektoriuose.

Energijos vartojimo efektyvumo didinimas mažina energijos sąnaudas vartotojams, prisideda prie mažesnių sąskaitų už energiją ir didina energijos prieinamumą vartotojams. Didinant energijos vartojimo efektyvumą taip pat skatinamos inovacijos ir šiuolaikiški sprendimai, kurie ilguoju laikotarpiu gali būti ekonomiškai naudingi. Didinant energijos vartojimo efektyvumą taip pat efektyviau panaudojami jau turimi ištekliai ir sumažinamas į atmosferą išmetamas ŠESD kiekis. Tai didina energetikos sistemos saugumą ir efektyvumą, mažina priklausomybę nuo iškastinio kuro importo ir nuo kitų valstybių energijos šaltinių, taip mažinant pažeidžiamumą dėl geopolitinių įvykių ir energijos kainų svyravimų.

2021–2030 metų Nacionalinis pažangos planas (patvirtintas LR Vyriausybės 2020 m. rugsėjo 9 d. nutarimu Nr. 1482 998). Jis apima ne tik svarbiausias nacionalinės politikos nuostatas, pirmiausia išdėstytas pagrindiniame nacionaliniame ilgos trukmės strateginio planavimo dokumente (strategija „Lietuva 2030“), bet ir pagrindines Europos Sąjungos politikos nuostatas, išdėstytas ES pažangaus, tvaraus ir integracinio augimo strategijoje „Europa 2020“. Suplanuotas integruotai ir orientuota į pažangą. Jos parengimo terminas derinamas su ES finansinės paramos programavimo laikotarpiu. Pagal prioritetus yra išskirti tikslai ir uždaviniai, iš kurių 6.5 uždavinys „Didinti viešųjų centrinių valdžios, individualių gyvenamųjų pastatų ir įmonių energijos vartojimo efektyvumą ir energijos iš atsinaujinančių išteklių juose naudojimą“.

Nacionalinė energetinės nepriklausomybės strategija (patvirtinta LR Seimo 2024 m. birželio 27 d. nutarimu Nr. XIV-2856). Ja siekiama užtikrinti, kad Lietuvoje būtų pagaminama tiek energijos, kiek jos suvartojama, ir kad energetikos sektorius taptų visiškai neutralaus poveikio klimatui sektoriumi iki 2050 m.

Nacionalinė klimato kaitos valdymo darbotvarkė (patvirtinta LR Seimo 2021 m. birželio 30 d. nutarimu Nr. XIV-490). Joje nustatyti Lietuvos klimato kaitos valdymo politikos iki 2030 m., iki 2040 m. ir ilgalaikiai iki 2050 m. tikslai ir uždaviniai klimato kaitos švelninimo ir prisitaikymo prie klimato kaitos padarinių srityse. Klimato kaitos švelninimo politika siekiama mažinti išmetamą ŠESD kiekį ir didinti jų absorbavimą. Klimato kaitos švelninimas ypač svarbus energetikos, transporto, pramonės, žemės ūkio, atliekų, miškininkystės sektoriuose. Prisitaikymo prie klimato kaitos politika siekiama sustiprinti gebėjimą prisitaikyti, padidinti atsparumą ir sumažinti pažeidžiamumą dėl klimato kaitos poveikio siekiant prisidėti prie darnaus vystymosi, užtikrinti tinkamas atsakomąsias prisitaikymo priemones.

Inicijuojamo projekto atitiktis strateginiams dokumentams

Projekto atitiktis strateginiams dokumentams pateiktas 1.2.1. lentelėje.

1.2.2.1. Lentelė. Projekto sąsaja su strateginiais dokumentais

Dokumentas	Projekto atitikimas dokumento kryptčiai
-------------------	--

Pažangaus, tvaraus ir integracinio augimo strategija „Europa 2020“, Europos Komisija	„Europa 2020“ – tai ES ekonomikos augimo strategija, kurią užsibrėžta įgyvendinti iki 2020 m. Strategijoje numatyti penki dideli tikslai užimtumo, inovacijų, švietimo, socialinės įtraukties, klimato ir energetikos srityse. Vienas iš siekių: 3. Klimato kaita ir energetikos tvarumas: šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekis turėtų būti sumažintas 20 % (arba net 30 %, jei tam bus tinkamos sąlygos), palyginti su 1990 m. rodikliais; 20 % energijos turėtų būti gaminama iš atsinaujinančiųjų šaltinių; energijos vartojimo efektyvumas turėtų būti padidintas 20 %.
Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“, patvirtinta Lietuvos Respublikos Seimo 2012 m. gegužės 15 d. nutarimu Nr. XI-2015, „Dėl valstybės pažangos strategijos „Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“ patvirtinimo“	Strategijoje išskirta sritis „Sumani ekonomika“. Esminės pokyčių iniciatyvos šioje srityje: <ul style="list-style-type: none"> • Diegti pažangias, išteklius tausojančias ir aplinkos taršą bei klimato kaitą mažinančias technologijas ir gaminius pramonės, energetikos ir transporto sektoriuose“.
2021–2030 metų nacionalinis pažangos planas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. rugsėjo 9 d. nutarimu Nr. 998, nuoroda į dokumentą: https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/c1259440f7dd11eab72ddb4a109da1b5/asr	Dokumente numatytas 6.5 uždavinys „Didinti viešųjų centrinės valdžios, individualių gyvenamųjų pastatų ir įmonių energijos vartojimo efektyvumą ir energijos iš atsinaujinančių išteklių juose naudojimą,„.
Nacionalinė energetinės nepriklausomybės strategija (patvirtinta LR Seimo 2024 m. birželio 27 d. nutarimu Nr. XIV-2856), nuoroda į dokumentą: https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/42fa9900352b11efb121d2fe3a0eff27?jfwid=gegjqeor	Šiame dokumente yra nurodyta energijos vartojimo efektyvumo didinimo kryptis: 243.1. skatinti daugiabučių gyvenamųjų ir viešųjų pastatų atnaujinimą, taikyti naujausius ir pažangiausius pastatų atnaujinimo būdus, naujų ir beveik energijos nevarojančių (A+ ir aukštesnių energinio efektyvumo klasių) pastatų statybą, šilumos siurblių diegimą pastatuose šilumos gamybai ir vėsumai, efektyvų pastatų energijos sąnaudų valdymą, kuris apimtų pastato automatizavimą, nuotolinį valdymą ir efektyvią energijos naudojimo stebėseną.
2021–2027 metų Europos Sąjungos fondų investicijų programa, 2022-08-03 d. patvirtinta Europos Komisijos, nuoroda į dokumentą: https://www.esinvesticijos.lt/lt/dokumentai/2021-2027-investiciju-programa	Projektas atitinka 2 prioriteto „Žaliesnė Lietuva“ Konkretų uždavinių Nr. 2.1. „Skatinti energijos vartojimo efektyvumą ir mažinti išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį“.
Prienų r. sav. strateginis plėtros planas iki 2028 metų, Prienų r. savivaldybės tarybos, 2020 m. sausio 30 d. sprendimu Nr. T3-1, nuoroda į dokumentą: https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/d57a6e70436511ea983cd4e02103c255?jfwid=-9dzqnu7ek	Projektas atitinka 3 krypties „Patogios ir švarios aplinkos užtikrinimas“ 3.2 tikslo „Gerinti aplinkos kokybę“ 3.2.2 uždavinio „Skatinti veiksmingesnį energijos ir kitų gamtos išteklių naudojimą“ 3.2.2.1 priemonę „Viešųjų pastatų (ugdymo, kultūros, sveikatos ir socialinių paslaugų įstaigų ir kt.) ir gyvenamųjų pastatų šilumos gamybos infrastruktūros, pastatų energetinių charakteristikų gerinimas bei atsinaujinančių energijos išteklių panaudojimas“.

Projekto įgyvendinimo apribojimai ir norminiai reikalavimai

Išanalizavus projekto sąsajas su strateginiais dokumentais ir galiojančiais teisės aktais nacionaliniu, regioniniu ir rajono lygiu, nustatyta, kad:

- Viešųjų paslaugų teikėjui – Prienų rajono savivaldybės administracijai – nebus taikoma teisinių apribojimų norint įgyvendinti projektą, nes pareiškėjas jau vykdo tokio tipo paslaugas (apibrėžia LR Vietos savivaldos įstatymas);
- Projektui įgyvendinti yra pasiektos visos teisinės prielaidos:
 - Projektas bus įtrauktas į numatomų įgyvendinti priemonių sąrašus regioniniu ir rajono lygiu, yra numatytos lėšos ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo infrastruktūros modernizavimo daliniam finansavimui;
 - Disponavimas nekilnojamoju turto. Pastatą nuosavybės teise valdo pareiškėjas – Prienų rajono savivaldybė, turto patikėjimo teisė priklauso Prienų „Pasaka“ lopšeliui-darželiui.
 - Projektui reikalingi leidimai. Lietuvos Respublikos statybos įstatymas nustato visų Lietuvos Respublikos teritorijoje, jos išskirtinėje ekonominėje zonoje ir kontinentiniame šelfe statomų, rekonstruojamų ir remontuojamų statinių esminius architektūros reikalavimus, trečiųjų asmenų interesų apsaugos reikalavimus, statybos techninio normavimo, statybinių tyrimų, statinių projektavimo, statinių projektų ir statinių ekspertizės, statybos, statybos užbaigimo, statinių naudojimo ir priežiūros, griovimo tvarką, statybos dalyvių, viešojo administravimo subjektų, statinių savininkų (ar naudotojų) ir kitų juridinių ir fizinių asmenų veiklos šioje srityje principus ir atsakomybę. Inicijuojamo projekto metu numatomi statybos darbai, kuriems LR Statybos įstatymo ir susijusių teisės aktų nustatyta tvarka bus parengtas techninis projektas, atlikta jo ekspertizė, jis suderintas su atsakingomis institucijomis, gautas statybos leidimas. Visi darbai ir jų priežiūra, statybos užbaigimas, inventorizacija ir kitos su statyba susijusios veiklos taip pat bus vykdomos pagal LR Statybos įstatymą ir susijusius teisės aktus.
 - Projektas atitinka aplinkos apsaugos reikalavimus (poveikio aplinkai vertinimas yra neprivalomas, nes planuojama ūkinė veikla nėra įrašyta į Planuojamos ūkinės veiklos, kurios poveikis aplinkai privalo būti vertinamas, rūšių sąrašą (LR planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymo (Žin., 2005, Nr. [84-3105](#) (2005-07-12) 1 priedas), atranka dėl poveikio aplinkai vertinimo yra neprivaloma, nes planuojama ūkinė veikla nėra įrašyta į Planuojamos ūkinės veiklos, kuriai turi būti atliekama atranka dėl poveikio aplinkai vertinimo, rūšių sąrašą (LR planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymo (Žin., 2005, Nr. [84-3105](#) (2005-07-12) 2 priedas), projektas nepatenka į „Natura 2000“ teritorijas, todėl nebuvo atliktas „Natura 2000“ teritorijų reikšmingumo nustatymas).
 - Disponavimas projekto rezultatais. Po projekto įgyvendinimo modernizuoto turto savininkas ir naudotojas nepasikeis.

1.3. Sprendžiamos problemos ir jų atsiradimo priežastys

Viena didžiausių problemų šilumos sektoriuje – neefektyvus šilumos energijos vartojimas. Vidutinis metinis šilumos suvartojimas Valstybei ir savivaldybėms priklausančiuose pastatuose Lietuvoje siekia 175 kWh/kv. m, t. y. daug daugiau negu šaltesnio klimato Skandinavijos šalyse, kuriose per metus pastatams šildyti sunaudojama vidutiniškai 128 kWh/kv. m. Padidinus šilumos vartojimo efektyvumą, gerokai sumažėtų mokesčių už šildymą našta ir kartu būtų sumažinti išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekiai.

Formuluojama pagrindinė problema, dėl kurios inicijuojamas projektas – ypač mažas kai kurių Prienų rajono viešųjų pastatų energetinis efektyvumas.

Lietuvoje, kaip ir kitose išsivysčiusiose valstybėse, galioja valstybės patvirtintos higienos normos, t.y. administraciniuose pastatuose būtina užtikrinti deramas sąlygas – patalpas tinkamai apšviesti ir šildyti, sudaryti kitas būtinas sanitarines ir higienines sąlygas darbuotojams ir lankytojams. Nuo savivaldybės įstaigų pastatų būklės taip pat priklauso, ar racionaliai bus panaudojamos viešosios lėšos. Esant prastos techninės būklės ir energetiškai neefektyviems pastatams, lėšos skiriamos ne įstaigos darbuotojų atlyginimams kelti, materialinei bazei turtinti, o išlaikyti nerenovuotus pastatus, nors tuose pastatuose vis tiek bus sunku ar net neįmanoma užtikrinti deramas darbo ir paslaugų teikimo sąlygas.

Inicijuojamu projektu bus siekiama iš dalies spręsti Prienų rajono viešųjų pastatų energetinio ūkio efektyvumo problemas, nes bus sprendžiamos šios Prienų „Pasakos“ lopšelio-darželio infrastruktūros problemos:

- Prienų lopšelio-darželio „Pasaka“ pastatas (F. Vaitkaus g. 4, Prienai) pastatytas 1974 metais, jo energinis efektyvumas yra labai žemas, siekia F energinio naudingumo klasę. Tai reiškia, kad pastato energetinės savybės yra labai prastos: išlaidos šildymui ir kitiems energijos resursams yra didelės, tuo tarpu patalpose kai kuriais atvejais neužtikrinamas tinkamas mikroklimatas (temperatūra, drėgmė ir pan.). Tai sąlygoja pasenusi ir neefektyvi šildymo sistema, nepakankama išorinių atitvarų šiluminė varža.

2. PROJEKTO TURINYS

2.1. Projekto tikslas ir uždaviniai

Projekto tikslas:

- Optimizuoti Prienų rajono savivaldybės ir jos įstaigų teikiamų viešųjų paslaugų kaštus.

Projekto tikslas:

- Mažinti energetinių išteklių naudojimą ir CO2 emisijas Prienų rajone.

Projekto uždavinys:

- Modernizuoti Prienų rajono savivaldybės įstaigų veiklai naudojamus pastatus.

Siekiant įgyvendinti šį uždavinį numatoma įgyvendinti šias projekto veiklas:

- Lopšelio-darželio „Pasaka“ pastato energetinio efektyvumo pagerinimas.

Projekto veiklos atitinka Plėtros programos pažangos priemonės Nr. 02-001-06-04-01 „Skatinti pastatų renovaciją“ veiklos „Savivaldybių viešųjų pastatų atnaujinimas II“ projektų finansavimo sąlygų aprašą - numatoma atnaujinti pastatą, kuris iki atnaujinimo buvo ne aukštesnės kaip C energinio naudingumo klasės, iki ne žemesnės kaip B energinio naudingumo klasės, taip pat sumažinti pirminės energijos suvartojimą ne mažiau kaip 30 procentų ir šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį.

2.2. Projekto sąsajos su kitais projektais

Projektas „Prienų lopšelio-darželio „Pasaka“, F. Vaitkaus g. 4, Prienai, modernizavimas“ netiesiogiai susijęs su 2010 m. įgyvendintu dalinai ES paramos lėšomis finansuotu projektu „Prienų lopšelio-darželio „Pasaka“ infrastruktūros modernizavimas“, Nr. VP3-2.2-ŠMM-06-R-21-010. Bendras projekto biudžetas siekė 218.865,36 EUR. 2010 m. įgyvendinto metu buvo modernizuos grupių patalpos (šiam investicijų projekte darbai grupėse nenumatomi, išskyrus kosmetinį pažeistų sienų plotų remontą), įsigyta kai kuri įranga ir baldai. Pažymėtina, kad šis investicijų projektas su minėtu projektu nesidubliuoja, o jį papildo. Remontuojamos patalpos ir atliekami darbai nepersidengia.

2.3. Projekto tikslinės grupės ir ribos

Tikslinių grupių detalizavimas pateikiamas 2.3.1. lentelėje.

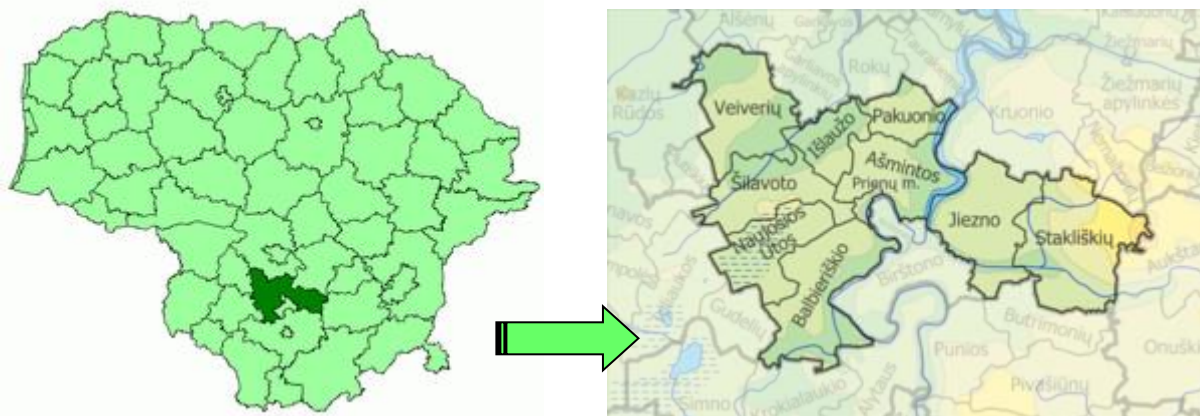
2.3.1. lentelė. Tikslinių grupių detalizavimas

Tikslinės grupės detalizavimas	Poreikiai
Vaikai iki 7 metų amžiaus	Pagrindinis tikslinės grupės poreikis – higienos reikalavimus atitinkanti ir patraukli ugdymo aplinka.
Suaugusieji (vaikų tėvai (globėjai) ir įstaigos darbuotojai	Tėvų: higienos reikalavimus atitinkanti ir patraukli ugdymo aplinka. Įstaigos darbuotojų: <ul style="list-style-type: none">• Šiltos patalpos, tinkamas mikroklimatas.• Sumažintos išlaidos pastatų suvartojamai energijai.

Apibendrinus lentelėje pateiktą informaciją galima teigti, kad pagrindinis tikslinių grupių poreikis – pagerintos Pastatų, esančių F. Vaitkaus g. 4, Prienai, energetinės savybės. Įgyvendinus projektą, projekto vykdytojas ir tiesioginės naudos gavėjas gaus finansinę naudą – sumažės pastatų išlaikymo sąnaudos. Darbuotojams pagerės jų darbo sąlygos, vaikams ir tėvams – paslaugų kokybė.

Projekto ribos

Nors didžioji dalis Prienų „Pasakos“ lopšelių-darželių lankančių vaikų yra vietiniai, projekto ribos pagal poveikio teritoriją apima ne tik Prienų miestą, bet ir visą Prienų rajoną.

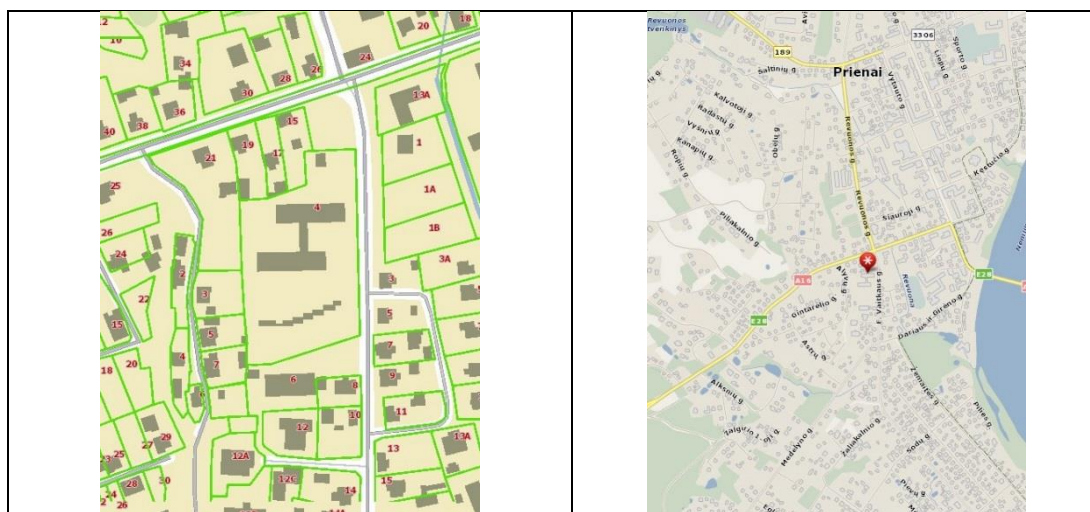
2.3.1. pav. Projekto ribų schema (poveikio prasme)

Šaltiniai: <https://upload.wikimedia.org>

Valstybės duomenų agentūros duomenimis 2023 m. Prienų rajono savivaldybėje gyveno 1161 vnt. 1-6 metų amžiaus vaikų, o ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo įstaigas 2023 m. lankė 668 vaikai (57,5 proc. nuo 1-6 amžiaus gyventojų skaičiaus).

Nekyla abejonių, kad dalinai modernizavus pastatą F. Vaitkaus g. 4, Prienai bei taip pagerinus šios įstaigos veiklos efektyvumą, bus žymiai padidintas įstaigos patrauklumas rajoniniu lygiu, padidės jos užimtumas.

Projekto „Prienų lopšelio-darželio „Pasaka“, F. Vaitkaus g. 4, Prienai, modernizavimas“ ribos teritorine ir veiklų prasme apima lopšelio-darželio pastatą (F. Vaitkaus g. 4, Prienai).

2.3.2. pav. Projekto ribų schema (teritorine ir veiklų prasme)

Šaltinis: www.maps.lt; www.geoportal.lt;

2.4. Projekto organizacija

Projekto „Prienų lopšelio-darželio „Pasaka“, F. Vaitkaus g. 4, Prienai, modernizavimas“ vykdytojas – Prienų rajono savivaldybės administracija.

2.4.1. lentelė. Projekto organizacijos rekvizitai

Pavadinimas	Prienų rajono savivaldybės administracija
Kodas	288742590
Veiklos vykdymo adresas	Laisvės aikštė 12, LT-59126 Prienai
Darbuotojų skaičius	171
Teikiamos viešosios paslaugos	Pagal vietos savivaldos įstatymą
Atsakomybė už viešąją paslaugą, kurios kokybei gerinti skirtas projektas	Viešoji paslauga pagal LR vietos savivaldos įstatymą (Žin., 2011, Nr. 45; akt.red.): <ul style="list-style-type: none"> • dalyvavimas rengiant ir įgyvendinant regionų plėtros programas (6 str. 23 p.); • ikimokyklinio ugdymo, vaikų ir suaugusiųjų neformaliojo švietimo organizavimas, vaikų ir jaunimo užimtumo organizavimas (6 str. 8 p.).

Šaltinis: Prienų r. sav. administracija

Prienų rajono savivaldybės administracija yra ribotos civilinės atsakomybės viešasis juridinis asmuo – Prienų rajono savivaldybės biudžetinė įstaiga, visiškai išlaikoma iš Prienų rajono savivaldybės biudžeto, atliekanti viešojo administravimo funkcijas ir įgyvendinanti savivaldybės funkcijas. Įstaiga savo veikloje vadovaujasi Prienų rajono savivaldybės tarybos patvirtintais Prienų rajono savivaldybės administracijos veiklos nuostatais. Vadovaujantis minėtu dokumentu, įstaiga rengia ilgalaikių ir trumpalaikių švietimo, socialinių, kultūrinių, ūkinių, investicinių, demografinių, ekologinių ir kitų programų projektus. 2014-2020 m. Prienų rajono savivaldybės administracija įgyvendino 9 vnt. dalinai ES lėšomis finansuotus projektus, kurių bendra vertė virš 7,6 mln. EUR. Įstaiga ir jos specialistai turi didelę patirtį projektų valdyme. Įstaigoje už projektus tiesiogiai atsakingas Investicijų skyrius, kai kuriais atvejais įsigyjamos papildomos konsultacinės paslaugos projekto valdymui. Akivaizdu, kad pagal savo veiklos kompetenciją įstaiga yra atsakinga už švietimo infrastruktūros priežiūrą ir tvarkymą, taip pat už atitinkamos infrastruktūros gerinimo projektų įgyvendinimą.

2.5. Projekto siekiami rezultatai

Viešosios paslaugos ir jos teikimo pasikeitimas

Ketinama spręsti prasto patalpų mikroklimato ir žemo pastato energetinio efektyvumo problemas.

Kokybiniai projekto rodikliai

Bus užtikrintas tinkamas patalpų mikroklimatas ir pastato energetinis efektyvumas.

Kiekybiniai projekto rodikliai

- Bendras atnaujintas savivaldybėms nuosavybės teise priklausančių viešųjų pastatų plotas, kai pasiekiami mažiausiai C energinio naudingumo klasė – 1899,78 kv. m.
- Bendras atnaujintuose viešuosiuose pastatuose sutaupyta metinės pirminės energijos kiekis – 210,76 MWh.

- Bendras į atmosferą neišmestų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekis per metus – 33,42 tCO₂e.

Projekto išlaidos

Visas su projektu susijusias išlaidas patirs projekto pareiškėjas – Prienų rajono savivaldybės administracija.

3. GALIMYBĖS IR ALTERNATYVOS

Šioje dalyje apžvelgiama esama situacija, nustatomos galimos veiklos projekto tikslui pasiekti ir uždaviniams išspręsti, analizuojamos projekto alternatyvos bei atliekamas optimalios projekto įgyvendinimo alternatyvos pasirinkimas.

3.1. Esama situacija

Įstaigos veikla

Bendros žinios apie lopšelių-darželį pateiktos lentelėje.

3.1.1. lentelė. Bendros žinios apie Prienų „Pasakos“ lopšelių-darželį

Pavadinimas	Prienų Lopšelis-darželis „Pasaka“
Teisinė forma ir priklausomybė	Lopšelis-darželis yra biudžetinė įstaiga, turinti viešojo juridinio asmens statusą
Grupė	Neformaliojo švietimo mokykla
Tipas	Lopšelis-darželis
Adresas	F.Vaitkaus g. 4, Prienai
Įstaigos kodas	290213480
Mokymo kalba	Lietuvių
Lopšelio-darželio steigėjas	Prienų rajono savivaldybės taryba
Mokymo forma	Dieninė
Pagrindinė veiklos rūšis	Ikimokyklinis ir priešmokyklinis ugdymas

Šaltinis: Prienų „Pasakos“ lopšelis-darželis

Prienų lopšelis-darželis „Pasaka“ - ikimokyklinio ugdymo įstaiga, įgyvendinanti rajono švietimo politiką, kurianti kiekvieno vaiko interesus ir gebėjimus atitinkančią ugdymo(si) aplinką, plėtojanti ugdytinių kūrybines galias ir galinti išugdyti pakankamai brandų mokyklai, savarankišką, pasiruošusį integruotis į visuomenę, dorą ir pilietišką vaiką. Lopšelis - darželis įkurtas 1974 m. Lopšelyje - darželyje yra 11 grupių.

Pagrindiniai duomenys apie Prienų „Pasakos“ lopšelių-darželį 2019-2023 metais pateikti lentelėje.

3.1.2. lentelė. Pagrindiniai duomenys apie Prienų „Pasakos“ lopšelių-darželį

Metai	2019/2020 m. m.	2020/2021 m. m.	2021/2022 m. m.	2022/2023 m. m.	2023/2024 m. m.
Grupių skaičius, vnt.	11	11	11	11	11
Iš jų: ikimokyklinės grupės, vnt.	11	11	11	11	11
Vietų skaičius, vnt.	186	186	186	186	186
Iš jų: ikimokyklinės grupės, vnt.	186	186	186	186	186
Faktinis vaikų skaičius, vnt.	162	150	145	135	145
Iš jų: ikimokyklinės grupės, vnt.	162	150	145	135	145
Darbuotojų skaičius, vnt.	53	53	53	53	54
Iš jų: auklėtojos ir padėjėjos, vnt.	30	30	30	31	31
Iš jų: kiti darbuotojai, vnt.	23	23	25	22	23
Vid. priskaičiuotas d.u., EUR	840	902	1094	1324	1605

Šaltinis: Prienų „Pasakos“ lopšelis-darželis

Per analizuojamą laikotarpį vaikų skaičius išliko gana panašus: 162-145 vaikai. Darbuotojų skaičius nežymiai išaugo, o vidutinis darbo užmokestis išaugo beveik 2 kartus.

Prienuų „Pasakos“ lopšelio-darželio finansiniai srautai 2019-2023 metais pateikiami sekančioje lentelėje.

3.1.3. lentelė. Prienuų „Pasakos“ lopšelio-darželio finansiniai srautai 2019-2023 metais, EUR

Metai	2019	2020	2021	2022	2023
FINANSAVIMAS IR PAJAMOS					
Valstybės biudžetas	191400	223800	289900	344700	371400
Savivaldybės biudžetas	426800	442200	532000	680700	755000
Tėvų įmokos už paslaugas	47000	47700	47100	53100	57700
Kiti šaltiniai	3800	3400	3000	-	-
VISO	669000	717100	872000	1078500	1184100
IŠLAIDOS					
Žaliavos (sunaudotos atsargos)	11600	13300	21500	15200	21600
Darbo užmokesčio (su visais susijusiais mokesčiais) išlaidos	534500	573800	722500	849300	1014400
Elektros energijos išlaidos	4600	5200	6600	13200	7000
Šildymo (išskyrus elektrą) išlaidos	24300	24000	24100	42500	36900
Kitos komunalinės išlaidos	8100	7900	9900	6000	5600
Einamieji remontai, infrastruktūros gerinimas	1800	1500	19000	3500	8200
Įrangos, baldų, technikos, transporto priemonių įsigijimai	1200	6300	3100	12000	9500
Kitos išlaidos	70500	66300	70700	138700	100300
t.sk. maitinimo paslauga	65000	61600	59900	78700	77700
VISO	656600	698300	877400	1080400	1203500

Šaltinis: Prienuų „Pasakos“ lopšelis-darželis, 2023 m.

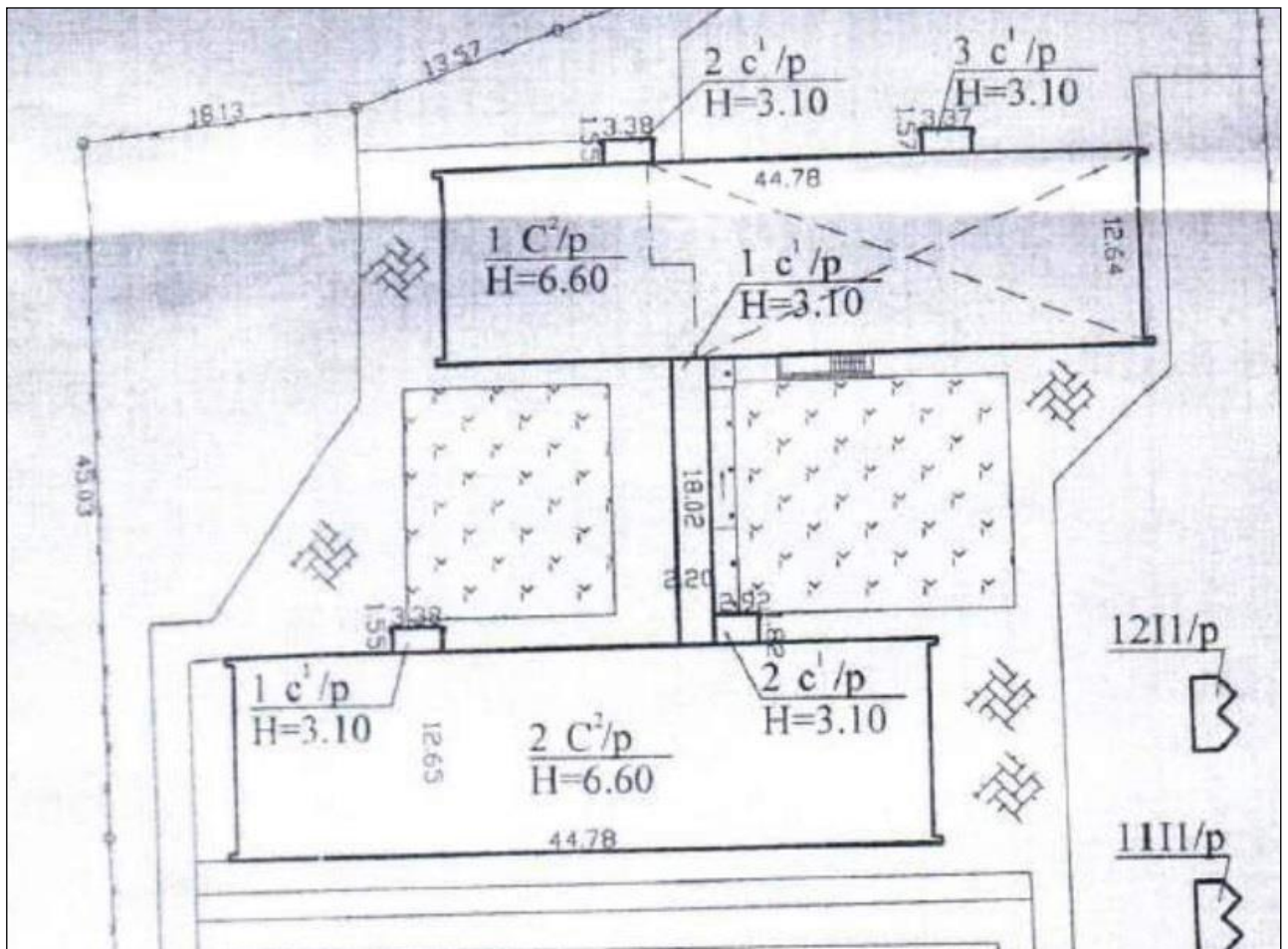
Įstaigos išlaidos ir finansavimas 2019-2023 išaugo apie 77 proc. Didžiausią dalį išlaidų sudarė darbo užmokestis ir susiję mokesčiai, o jų dalis išaugo nuo 81 iki 84 proc. Atitinkamai įrangos, baldų, technikos, transporto priemonių įsigijimui per metus pavykdavo skirti 9500 EUR, o einamiesiems remontams, infrastruktūros gerinimui – vos 8200 EUR.

Išlaidos nežymiai viršija finansavimą ir pajamas pastaraisiais metais, todėl jokių rezervų papildomiems infrastruktūros gerinimams ar įsigijimams ji neturi.

Apibendrinant Prienų „Pasakos“ lopšelio-darželio finansinius srautus visu analizuojamu laikotarpiu, galima teigti, kad per pastaruosius metus lopšelio-darželio finansinis pajėgumas nepagerėjo. Atlyginimams ir susijusiems mokesčiams skiriama išlaidų dalis augo, finansavimas išliko per mažas, kad būtų galima atlikti esminį infrastruktūros pagerinimą, kuris lemtų kokybinius ugdymo veiklos pokyčius. Vienintelė galimybė atlikti esminius ugdymo proceso kokybę akivaizdžiai pagerinančius darbus, yra pasinaudoti išoriniu finansavimu.

Infrastruktūros būklė

Šiuo metu Prienų lopšelis-darželis „Pasaka“ yra įsikūręs pastate, esančiame F. Vaitkaus g. 4, Prienuose. Pastatą sudaro 2 atskiri objektai: Nr. 1 C2/p (unikalus Nr. 6997-4003-0014) ir Nr. 2 C2/p (unikalus Nr. 6997-4003-0025). Bendras jų plotas siekia 1899,78 kv. m, bendras tūris – 6202 kub. m.

3.1.1. pav. Pastatų schema

Šaltinis: inventorinė byla

Toliau pateikiama esamų pastatų išorinių atitvarų ir kai kurių inžinerinių sistemų techninės būklės analizė. 2022 metais buvo parengta pastatų energijos vartojimo audito ataskaita (atnaujinta pagal 2024 m. kainas), kurioje pateikti išorinių atitvarų ir inžinerinių sistemų būklės analizės rezultatai, nustatytos energetinio neefektyvumo priežastys ir pateikti pasiūlymai esamoms problemoms spręsti:

- **Langai.** Pastatų 1C2p ir 2C2p langai – plastikinio rėmo su stiklo paketu (1 selektyvinis stiklas), bendras plotas – 547,92 kv. m. Langai keisti iki 2010 m. Pastatų 1C2p ir 2C2p išorės durys – plastikinio rėmo su stikliniais viršlangiais (bendras plotas 37,20 kv. m). Plastikinio rėmo langų ir išorės durų būklė yra prasta. Dalis jų – nesandarūs. Apžiūrėjus langus ir duris

pastebėta, jog kai kur rėmų ir sienų sandūrų vietose (angokraščiuose) jaučiama stipri šalto oro infiltracija, langų varčių gumos susidėvėję, juntamas oro pritekėjimas. Langų ir išorės durų šiluminės charakteristikos neatitinka STR 2.05.01:2016.

Dėl prastos pastatų 1C2p ir 2C2p langų būklės, siūloma juos pakeisti, šiuolaikiškais, PVC rėmo, su dviejų kamerų stiklo paketu, padengtu selektyvinėmis dangomis, langus. Nesandarias, pastatų 1C2p ir 2C2p išorės duris siūloma keisti į naujas metalinio rėmo su apšiltinimu. Kartu siūloma keisti ir 2-ąsias tambūrų duris.

- **Išorinės sienos.** Pastatų 1C2p ir 2C2p išorinės sienos – iš silikatinių plytų mūro (storis 52 cm), tinkuotos iš vidaus (bendras sienų plotas – 996,20 kv. m). Galerijos išorinės sienos – silikatinių plytų mūro (storis 52 cm), tinkuotos iš vidaus ir išorės, papildomai apšiltintos 10cm polistireno plokštėmis (bendras sienų plotas – 79,00 kv. m). Cokolinė pastato dalis – iš pamatinių g/b blokų, papildomai neapšiltintos. Pastatų 1C2p ir 2C2p išorės sienų fizinis stovis nepatenkinamas, pastebėti daugybiniai mechaniniai sienų pažeidimai, plytų mūro įtrūkimai ir plyšiai, cokolinės dalies pažeidimai. Nuogrinda aplink pastatą daugelyje vietų nusėdusi, neatlieka savo funkcijos. Išorinių sienų šilumos perdavimo koeficientai netenkina STR reikalavimų.
- Įvertinus tai, kad pastato išorinių sienų būklė prasta, o šiluminė varža neatitinka norminių reikalavimų, bei atsižvelgiant į šilumos nuostolių dalį tenkanti išorinėms sienoms (pagal sudarytą šilumos nuostolių balansą), siūloma pastatų 1C2p ir 2C2p išorines sienas apšiltinti iš lauko pusės. Atsižvelgiant į norminius reikalavimus, siūloma:
 1. visas fasadų sienas šiltinti ne mažiau 23 cm storio akmens vatos arba poliuretano plokštėmis, įrengiant ventiliuojamą fasadą;
 2. cokolinę pastato dalį siūloma šiltinti ne mažiau 10 cm ekstrudinio polistireninio putplasčio (XPS) plokštėmis įrengiant tinkuojamą apdailą.
- **Stogas.** Pastatų 1C2p ir 2C2p stogas – sutapdintas, g/b perdanga su keramzito smėliu ir betono sluoksniu, papildomai neapšiltinta. Bendras sutapdintų stogų plotas – 1186,55 kv. m Lietaus nuvedimo sistema – vidinė. Apžiūrėjus pastatų 1C2p ir 2C2p patalpas viršutiniuose aukštuose iš vidaus, vietomis pastebėtas drėgmės poveikis, apgadinta vidaus apdaila. Stogų būklė – patenkinama. Stogo danga nelygi, įvairiems konstrukciniams elementams (vėdinimo kaminėliams, parapetams ir kt.) reikalingas remontas. Stogų šilumos perdavimo koeficientai netenkina STR reikalavimų. Atsižvelgiant į tai, kad pastatų 1C2p ir 2C2p stogų šiluminės varžos neatitinka norminių reikalavimų, bei jų prastą būklę, siūloma šias atitvaras papildomai apšiltinti. Pastatų 1C2p ir 2C2p sutapdinto stogo perdangas siūloma apšiltinti ≥ 18 cm dvisluoksnėmis termoizoliacinėmis plokštėmis. Atliekant šiltinimą remontuojami konstrukciniai (parapetai ir kt.) ir inžinieriniai elementai (vėdinimo kaminėliai ir kt.), renovuojama lietaus surinkimo ir nuvedimo sistema.
- **Grindys.** Pastato 1C2p grindys – virš nešildomo rūšio (plotas 278,57 kv. m) ir ant grunto (plotas 205,12 kv. m), papildomai neapšiltintos. Pastato 2C2p grindys – ant grunto (plotas 460,40 kv. m), papildomai neapšiltintos. Pastatuose grindų danga įvairi: teracinės, keraminės plytelės, linoleumas. Cokolinė pastato dalis papildomai neapšiltinta. Atlikus apžiūra nustatyta, kad grindų danga - geros būklės. Pastatų 1C2p ir 2C2p rūšio perdangos ir grindų ant grunto šiluminės charakteristikos neatitinka: STR 2.01.01:1999 „Esminiai statinio reikalavimai (1-6)“, STR 2.01.02:2016 „Pastatų energinio naudingumo projektavimas ir sertifikavimas“. Atsižvelgiant į tai, kad pastato 1C2p rūšio perdangos šiluminės savybės netenkina norminių reikalavimų, siūloma ją papildomai apšiltinti ≥ 8 cm uždaru porų poliuretano plokštėmis (putomis). Siekiant sumažinti nuostolius per grindis siūloma apšiltinti pastato cokolinę antžeminę ir požeminę dalis.
- **Šildymo, karšto vandens ir vėdinimo sistemos.** Šilumos tiekėjas - UAB Prienų energija. Šilumos tiekimo schema, reguliavimas: Pastatai 1C2p ir 2C2p turi bendrą šilumos punktą (1C2p pastato rūsyje). Šildymo sistemos prijungimas: priklausomas. Reguliavimas – rankinis.

Pastato šildymo sistemos tipas: Dvivamzdė (1C2p ir 2C2p pastatuose). Šildymo prietaisų tipas: 1C2p ir 2C2p pastatuose - sekciniai ketiniai, plokšti plieniniai (1C2p galerijoje) Reguliavimo prietaisai: Sekciniai ketiniai šildymo prietaisai neturi termostatinų ventilių, o plokšti plieniniai – turi. Sumontuoti balansiniai ventiliai ant šildymo sistemos stovų. Apskaitos prietaisai: Bendras 1C2p ir 2C2p pastatų šilumos energijos vartojimo skaitiklis. Vamzdžių ir izoliacijos būklė: Magistraliniai ir paskirstymo vamzdynai izoliuoti seno tipo termoizoliacija. Šildymo prietaisų būklė Šildymo prietaisų būklė – gera. Buitinio karšto vandens ruošimas, reguliavimas: Ruošiamas šilumos punkte atskiro plokštelinio šilumokaičio pagalba. Karšto vandens vartojimo apskaita: Fiksuojiama kartu su šildymu. Karšto vandens tiekimo sistemos ir izoliacijos būklė: Magistraliniai vamzdynai izoliuoti seno tipo termoizoliacija. Paskirstymo stovai ir skirstomieji vamzdynai – neizoliuoti. Ventiliacija: 1C2p ir 2C2p pastatų patalpų vėdinimas – natūralus. 1C2p virtuvėje įrengta – vietinė mechaninė oro padavimo ir ištraukimo sistema. Oro padavimo sistema su termofikato pašildymu, tačiau neeksploatuojama.

Remiantis 1C2p ir 2C2p pastatų inžinierinių sistemų būklės bei energijos išteklių sąnaudų analize, siūloma įdiegti šias priemones:

- Rekonstruoti 1C2p ir 2C2p pastatų šildymo sistemas, keičiant šildymo prietaisus ir vamzdynus, subalansuojant sistemą, diegiant termostatinus ir balansinius ventilius, uždaromąją armatūrą
- Įrengti šilumą atspindinčius ekranus už 1C2p ir 2C2p pastatų radiatorių;
- Modernizuoti ir automatizuoti bendrą pastatų šilumos punktą;
- Pakeisti ir izoliuoti 1C2p ir 2C2p pastatų karšto vandens vamzdynus;
- Modernizuoti 1C2p pastato vėdinimo sistemą įrengiant rekuperaciją salėje;
- Ant 1C2p ir 2C2p pastatų stogų įrengti saulės šviesos elektrinę.
- **Elektra.** Elektros energija pastatams tiekama iš bendro elektros energijos tinklo (380 V) į elektros skydinę, kur paskirstoma po pastatą (220V arba 380V). Pastato elektros skydinėje sumontuoti elektros energijos skaitikliai. Kasmetiniai mokėjimai už elektros energiją vidutiniškai sudaro apie 20% visų mokėjimų už energijos išteklius, tačiau kiekvienais metais elektros energija brangsta. Pastebima, kad apie 23% viso suvartojamo elektros energijos kiekio tenka patalpų apšvietimui (dalis šviestuvų su liuminescencinėmis ir kaitrinėmis lempomis). Suvartotos elektros energijos kiekis priklauso nuo žmonių įpročių, jų buvimo patalpose laiko, metų ir paros laikotarpio, vidutinio dienos apšviestumo lygio, prietaisų galios ir veikimo trukmės ir t.t. Siūloma modernizuoti apšvietimo sistemą:
 1. Pakeisi šviestuvus su liuminescencinėmis lempomis į taupesnius, mažesnės galios LED šviestuvus, dalies šviestuvų atsisakant;
 2. Įrengti judesio daviklius bendro naudojimo patalpose (koridoriuose, tambūruose).

3.1.2. pav. Esama būklė

Projekto metu planuojama pagerinti pastato energijos vartojimo savybes. Tokiu būdu bus išspręstos ne tik tikslinių grupių problemos, bet ir sumažintos pastato šilumos ir elektros energijos suvartojimas, atnaujintu pastatu papuoštas Prienų miestas.

3.2. Galimos projekto veiklos

Ankstesniuose skyriuose išskiri projekto „Prienų lopšelio-darželio „Pasaka“, F. Vaitkaus g. 4, Prienai, modernizavimas“ uždaviniai:

- Optimizuoti Prienų rajono savivaldybės įstaigų veiklai naudojamas patalpas.

Vadovaujantis VŠĮ Centrinės projektų valdymo agentūros direktoriaus 2014 m. gruodžio 31 d. įsakymu Nr. 2014/8-337 patvirtintos „Investicijų projektų, kuriems siekiama gauti finansavimą iš Europos Sąjungos struktūrinės paramos ir/ar valstybės biudžeto lėšų, rengimo metodikos“ 3.2 p.,

ilgasis veiklų sąrašas sudaromas projektams, kurių planuojama investicijų vertė didesnė nei 3 mln. EUR. Šiuo atveju projekto vertė mažesnė nei 3 mln. EUR, todėl ilgasis veiklų sąrašas nesudaromas.

Galimų projekto veiklų sąrašą reikėtų pradėti sudarinėti nuo veiklų atmetimo dėl įvairių pagrįstų priežasčių ir netraukti su investicijomis į infrastruktūrą nesusijusių veiklų. Po šio proceso gautas galimų veiklų sąrašas būtų nagrinėjamas toliau. Kadangi projekto pareiškėjas, inicijuodamas projektą, jau buvo numatęs planuojamas veiklas, kurias galima iš karto nagrinėti pagal Optimalios alternatyvos pasirinkimo ir vertinimo metodiką, šiuo atveju atliekamas šis veiksmas. Kadangi gautas sąrašas nėra platus, pagal vertinimo kriterijus nėra vertinamas. Šiuo atveju numatomos veiklos:

- Lopšelio-darželio Pasaka pastato energetinio efektyvumo pagerinimas.

3.3. Veiklų vertimo kriterijai

Šiuo atveju projekto vertė mažesnė nei 3 mln. EUR. Tokios apimties projektams ilgasis veiklų sąrašas nesudaromas. 3.2. skyriuje nurodytas veiklų sąrašas, kurį galima iš karto nagrinėti pagal Optimalios alternatyvos pasirinkimo ir vertinimo metodiką ir veiklų vertinimas pagal kriterijus nėra atliekamas. Dėl šios priežasties kriterijai yra nenustatomi.

3.4. Trumpasis veiklų sąrašas ir projekto įgyvendinimo alternatyvų aprašymas

Sudaromas trumpasis veiklų sąrašas:

- 1 veikla: Lopšelio-darželio Pasaka pastato energetinio efektyvumo pagerinimas.

Vadovaujantis Investicijų projektų, kuriems siekiama gauti finansavimą iš Europos Sąjungos struktūrinės paramos ir/ar valstybės biudžeto lėšų, rengimo metodika, projektams, kurių vertė yra tarp 0,3 ir 3 mln. EUR vertinamų alternatyvų skaičius iš karto gali būti parenkamas pagal metodikos 4 priedą.

Projekto investavimo objektas

Investavimo objektas – pastatai.

Investavimo objekto tipas – Esamo pastato techninių ir funkcinių savybių pagerinimas.

Pagrindinis EVS objektų tipas:

- Viešosios paskirties pastatų, daugiabučių ir gatvių apšvietimo infrastruktūros modernizavimas pagerinant jų energetines charakteristikas.

Projekto alternatyvos

Vadovaujantis Investicijų projektų, kuriems siekiama gauti finansavimą iš Europos Sąjungos struktūrinės paramos ir/ar valstybės biudžeto lėšų, rengimo metodikos 4 priedu, analizuojamos šios alternatyvos:

- **Esamo pastato kapitalinis remontas² A variantas.** Vadovaujantis LR statybos įstatymu, Statinio kapitalinio remonto tikslas – pertvarkyti statinio laikančiąsias konstrukcijas, nekeičiant statinio išorės matmenų – ilgio, pločio, aukščio, skersmens ir pan. Laikoma, kad statinio laikančiosios konstrukcijos pertvarkomos, kai jos stiprinamos (išskyrus esamų angų užtaisymą), silpninamos, pakeičiamos (dalina ar visos) to paties ar kito tipo laikančiosiomis konstrukcijomis. Šiuo atveju numatoma atlikti tokius darbus:
 - langų keitimas;

² Galutinė statybos darbų rūšis bus parenkama projektavimo stadijoje pagal sprendinius.

- išorės durų keitimas;
 - išorinių sienų ir cokolio šiltinimas;
 - stogo šiltinimas;
 - karšto vandens sistemos renovacija;
 - apšvietimo sistemos renovacija;
 - saulės šviesos elektrinės įrengimas;
 - šildymo sistemos ir šilumos punkto modernizavimas;
 - papildomos energijos netaupančios priemonės (dalinis elektros sistemos atnaujinimas; geriamojo vandens sistemos atnaujinimas; buitinių nuotekų sistemos atnaujinimas; lietaus ir drenažo sistemų atnaujinimas; įėjimo laiptų atnaujinimas; stogelių virš įėjimų sutvarkymas, laiptinių remontas).
- **Esamų pastatų/patalpų viso arba dalies rekonstrukcija.** Vadovaujantis LR statybos įstatymu, statinio rekonstravimo tikslas – perstatyti esamo statinio laikančiąsias konstrukcijas ir tuo pakeičiant (padidinant, sumažinant) bet kuriuos statinio išorės matmenis – ilgį, plotį, aukštį, skersmenį ir pan. Šiuo atveju statinio parametrai nebus keičiami. Ši alternatyva atmetama, kaip techniškai neracionali.
 - **Esamų pastatų/patalpų dalies kapitalinis remontas B variantas.** A variante numatytas energetiniu auditu parinktas efektyviausias energiją taupančių priemonių paketo diegimas, todėl alternatyva priemonių atžvilgiu (mažiau priemonių, daugiau priemonių, kitos priemonės) nebūtų racionali ir atmetama. Technologinės remonto alternatyvos (medžiagos, spalvos, išplanavimas) sprendžiamos projektavimo stadijoje.
 - **Esamų pastatų/patalpų viso arba dalies remontas.** Vadovaujantis LR statybos įstatymu, statinio paprastasis remontas (atitinka Lietuvos Respublikos civilinio kodekso sąvoką „einamasis remontas“) – statyba, kurios tikslas – atnaujinti statinį jo nerekonstruojant ar kapitališkai neremontuojant. Šiuo atveju planuojami darbai, kuriems paprastasis remontas yra nepakankama darbų rūšis. Ši alternatyva atmetama, kaip techniškai neįmanoma.
 - **Esamų pastatų/patalpų bendrojo ploto padidinimas.** Problema nėra patalpų trūkumas, tad alternatyva atmetama kaip neracionali.
 - **Esamų pastatų/patalpų viso arba dalies paskirties keitimas.** Šiuo atveju patalpos suprojektuotos ir naudojamos švietimo veiklai. Tokia veikla numatoma ir ateityje, o pastatų ar patalpų paskirties keitimas šių paslaugų prieinamumo ir kokybės nedidins. Alternatyva atmetama kaip neracionali.
 - **Įrangos įsigijimas trūkstantoms techninėms ir funkcinėms savybėms užtikrinti.** Šiuo atveju minėta alternatyva nėra techniškai įmanoma, kadangi: 1) Prienų rajono savivaldybės taryba ir administracija pagal LR Vietos savivaldos įstatymą yra atsakingos už daugelį viešųjų funkcijų. Didelė dalis jų teikiamų paslaugų pasiekama elektroninėmis priemonėmis, tačiau bendrojo ugdymo paslaugų teikimui bet kuriuo atveju reikalinga infrastruktūra, specialistai; 2) Pagrindinė identifikuota problema susijusi būtent su patalpų/pastatų būkle, jokia papildoma įranga šių problemų išspręsti negali. Ši alternatyva iš esmės techniškai negalima. Vadovaujantis metodika, alternatyvos, kurioms taikomi teisiniai, ekonominiai, socialiniai, kiti apribojimai, nenagrinėjamos.

Atmetus alternatyvas, liko tik viena – „Esamo pastato kapitalinis remontas“. Dėl šios priežasties formuluojama papildoma techninė alternatyva:

- **Esamo pastato pardavimas ir naujo statyba.** Šios alternatyvos atveju turimas ir poreikių neatitinkantis pastatas (F. Vaitkaus g. 4) parduodamas, o suprojektuojamas ir statomas naujas, visus poreikius atitinkantis pastatas (analogiško tūrio ir ploto), viso 6202 kub. m.

Taigi, įvertinus visų alternatyvų apribojimus, detaliau analizuojamos 2: „Esamo pastato kapitalinis remontas“ ir „Esamo pastato pardavimas ir naujo statyba“. Abi šios alternatyvos leistų

pilnai pasiekti 2.1 skyriuje numatytą projekto tikslą bei 2.5 skyriuje numatytus bent minimalius projektu siekiamus rezultatus.

3.4.1. Alternatyva „Esamo pastato kapitalinis remontas“

Šios alternatyvos metu būtų numatomas esamo įstaigos pastato, esančio F. Vaitkaus g. 4, Prienai, išorinių atitvarų ir inžinerinių sistemų kapitalinis remontas. Darbų apimtys nustatytos pagal 2022 m. parengtą energijos vartojimo audito ataskaitą.

Planuojami darbai:

3.4.1.3. lentelė. Planuojami darbai

Eil. Nr.	Darbai	Aprašymas
1	Langų keitimas	Dėl prastos pastatų langų būklės, siūloma juos pakeisti, šiuolaikiškais, PVC rėmo, su dvių kamerų stiklo paketu, padengtu selektyvinėmis dangomis. Nesandarias, pastatų išorės duris siūloma keisti į naujas metalinio rėmo su apšiltinimu duris. Kartu siūloma keisti ir 2-ąsias tambūrų duris.
2	Išorės durų keitimas 1C2p ir 2C2p	Siūloma pastatų išorines sienas apšiltinti iš lauko pusės.
3	Išorinių sienų ir cokolio šiltinimas	Siūloma šias atitvaras papildomai apšiltinti. Atliekant šiltinimą remontuojami konstrukciniai (parapetai ir kt.) ir inžineriniai elementai (vėdinimo kaminėliai ir kt.), renovuojama lietaus surinkimo ir nuvedimo sistema. Siekiant sumažinti nuostolius per grindis siūloma apšiltinti pastato cokolinę antžeminę ir požeminę dalis.
4	Stogo šiltinimas	Sutapdinto stogo perdangas siūloma apšiltinti. Atliekant šiltinimą remontuojami konstrukciniai (parapetai ir kt.) ir inžineriniai elementai (vėdinimo kaminėliai ir kt.), renovuojama lietaus surinkimo ir nuvedimo sistema.
5	Karšto vandens sistemos renovacija	Planuojami darbai: <ul style="list-style-type: none"> • Rekonstruoti šildymo sistemas, keičiant šildymo prietaisus ir vamzdynus, subalansuojant sistemą, diegiant termostatinis ir balansinius ventilius, uždromąją armatūrą; • Įrengti šilumą atspindinčius ekranus už radiatorių; • Modernizuoti ir automatizuoti bendrą pastatų šilumos punktą; • Pakeisti ir izoliuoti pastatų karšto vandens vamzdynus; • Modernizuoti 1C2p pastato vėdinimo sistemą įrengiant rekuperaciją salėje.
6	Apšvietimo sistemos renovacija	<ul style="list-style-type: none"> • Pakeisi šviestuvus su liuminescencinėmis lempomis į taupesnius, mažesnės galios LED šviestuvus, dalies šviestuvų atsisakant; • Įrengti judesio daviklius bendro naudojimo patalpose (koridoriuose, tambūruose).
7	Šilumos punkto modernizavimas	<ul style="list-style-type: none"> • Šilumą atspindinčių ekranų įrengimas; • Šilumos punkto modernizavimas.
8.	Saulės elektrinės įrengimas	<ul style="list-style-type: none"> • 30 kW galios elektrinės įrengimas ant stogo.
9.	Papildomos renovacijos priemonės (energijos netaupančios)	<ul style="list-style-type: none"> • Dalinis elektros sistemos atnaujinimas; • Geriamojo vandens sistemos atnaujinimas; • Buitinių nuotekų sistemos atnaujinimas; • Lietaus ir drenažo sistemų atnaujinimas;

		<ul style="list-style-type: none">• Įėjimo laiptų atnaujinimas;• Stogelių virš įėjimų sutvarkymas;• Laiptinių remontas (sienų ir lubų paviršiaus plotai).
--	--	---

Detalūs sprendiniai nustatomi projektavimo stadijoje.

Bendras alternatyvos investicijų poreikis siekia 1.431.541,83 EUR.

3.4.2. Alternatyva „Esamo pastato pardavimas ir naujo statyba“

Šiuo atveju numatomas esamo pastato pardavimas bei naujo, analogiško ploto ir tūrio pastato statyba.

Bendras alternatyvos investicijų poreikis siekia 3.253.054,43 EUR.

3.5. *Analizės metodo pasirinkimas*

Vadovaujantis Investicijų projektų, kuriems siekiama gauti finansavimą iš Europos Sąjungos struktūrinės paramos ir/ar valstybės biudžeto lėšų, rengimo metodikos 3.5. p., jeigu projektas nėra didelės apimties ir yra priskiriamas prie viešojo juridinio asmens pastatų investavimo objekto, projekto įgyvendinimo alternatyvų vertinimas ir palyginimas atliekamas remiantis SNA metodu.

3.6. *Optimalios projekto įgyvendinimo alternatyvų palyginimas SEA metodu*

Netaikoma.

4. FINANSINĖ ANALIZĖ

4.1. Projekto ataskaitinis laikotarpis

Vadovaujantis Investicijų projektu, kuriems siekiama gauti finansavimą iš Europos Sąjungos struktūrinės paramos ir valstybės biudžeto lėšų, rengimo metodika, projektui „Prienų lopšelio-darželio „Pasaka“, F. Vaitkaus g. 4, Prienai, modernizavimas“ (energetikos sektorius) parenkamas 25 metų ataskaitinis laikotarpis.

4.2. Finansinė diskonto norma

Vadovaujantis Investicijų projektu, kuriems siekiama gauti finansavimą iš Europos Sąjungos struktūrinės paramos ir valstybės biudžeto lėšų, rengimo metodika, projekto finansinė diskonto norma - 4,00 proc.

4.3. Projektų lėšų srautai

4.3.1. Investicijų išlaidos

Alternatyva „Esamo pastato kapitalinis remontas“

Lentelėje pateikiamas projekto biudžetas:

4.3.1.3. lentelė. Projekto biudžetas

Eil. Nr.	Išlaidų pavadinimas	Suma su PVM, EUR	2025	2026
1	Energiją taupančios priemonės	1.136.262,31	568.131,16	568.131,16
1.1	Langų keitimas 1C2p ir 2C2p	179.144,69	89.572,35	89.572,35
1.2	Išorės durų keitimas 1C2p ir 2C2p	34.385,57	17.192,79	17.192,79
1.3	Išorinių sienų ir cokolio šiltinimas (vent.fasadai) 1C2p ir 2C2p	411.619,08	205.809,54	205.809,54
1.4	Stogo šiltinimas 1C2p ir 2C2p	219.475,09	109.737,55	109.737,55
1.5	Karšto vandens sistemos renovacija	25.856,00	12.928,00	12.928,00
1.6	Apšvietimo sistemos renovacija 1C2p ir 2C2p	39.192,28	19.596,14	19.596,14
1.7	Šildymo sistemos ir šilumos punkto modernizavimas 1C2p ir 2C2p	185.807,64	92.903,82	92.903,82
1.8	Saulės šviesos elektrinės įrengimas 1C2p ir 2C2p	40.781,96	20.390,98	20.390,98
2	Projektavimo ir inžinierinės paslaugos	68.175,74	61.017,29	7.158,45
3	Energiją netaupančios priemonės	227.103,78	113.551,89	113.551,89
3.1	Dalinis elektros sistemos atnaujinimas	150.000,00	75.000,00	75.000,00
3.2	Geriamojo vandens sistemos atnaujinimas	20.000,00	10.000,00	10.000,00
3.3	Buitinių nuotekų sistemos atnaujinimas	20.000,00	10.000,00	10.000,00
3.4	Lietaus ir drenažo sistemų atnaujinimas	20.000,00	10.000,00	10.000,00
3.5	Įėjimo laiptų atnaujinimas	4.000,00	2.000,00	2.000,00
3.6	Stogelių virš įėjimų sutvarkymas	8.000,00	4.000,00	4.000,00
3.7	Laiptinių remontas (sienų ir lubų paviršiaus plotai)	5.103,78	2.551,89	2.551,89
4	VISO	1.431.541,83	742.700,33	688.841,50

Statyba, rekonstravimas, remontas ir kiti darbai

Darbų kainos apskaičiuotos pagal 2022 m. parengtą energijos vartojimo audito ataskaitą (atnaujintą pagal 2024 m. kainas).

Paslaugos

Paslaugų kainos apskaičiuotos pagal 2022 m. parengtą energijos vartojimo audito ataskaitą (atnaujintą pagal 2024 m. kainas).

Reinvesticijos

Nenumatomos, nes sukurtos infrastruktūros nereikės iš esmės atnaujinti ne mažiau kaip 25 metus.

Alternatyva „Esamo pastato pardavimas ir naujo statyba“

Lentelėje pateikiamas projekto biudžetas:

4.3.1.4. lentelė. Projekto biudžetas

Eil. Nr.	Išlaidų pavadinimas	Suma su PVM, EUR	2025	2026	2027
1	Naujo pastato statyba	3.098.147,08		1.549.073,54	1.549.073,54
2	Projektavimo ir inžinerinės paslaugos	154.907,35	122.376,81	16.265,27	16.265,27
3	VISO	3.253.054,43	122.376,81	1.565.338,81	1.565.338,81

Šaltinis: sudaryta autorių

Statyba, rekonstravimas, remontas ir kiti darbai

Vadovaujantis UAB Sistela 2024.04 mėn. įkainiais, 1 kub. m mokslo paskirties pastato naujos statybos kaina siekia 499,54 EUR/kub. m. Esamo pastato (abiejų unikalių Nr.) tūris siekia 6202 kub. m, naujas pastatas planuojamas analogiško tūrio.

Paslaugos

Vykdamt naujos statybos darbus reikalingos projektavimo ir inžinerinės paslaugos, skaičiuojama 5 proc. nuo darbų sumos (<http://www.sistela.lt/Informacine/baze>)

Reinvesticijos

Nenumatomos, nes sukurtos infrastruktūros nereikės iš esmės atnaujinti ne mažiau kaip 25 metus.

4.3.2. Investicijų likutinė vertėAlternatyva „Esamo pastato kapitalinis remontas“.

Likutinė investicijų vertė. Likutinės vertės metodas ir nusidėvėjimo terminas pasirinkti pagal IP metodikos 42 p. Beveik visoms investicijoms taikomas „tiesinio nusidėvėjimo metodas“, statinių naudojimo trukmė – 25 metai.

2027 m. pradėto amortizuoti projekto metu sukurtu turto vertė siekia 1.363.366,09 EUR, projekto ataskaitinio laikotarpio pabaigoje (2049 m.) jo likutinė vertė sieks 1.363.366,09 EUR/25 metai*(25 metai – 23 metai) = 109.069,29 EUR.

Alternatyva „Esamo pastato pardavimas ir naujo statyba“.

Likutinė investicijų vertė. Likutinės vertės metodas ir nusidėvėjimo terminas pasirinkti pagal IP metodikos 42 p. Beveik visoms investicijoms taikomas „tiesinio nusidėvėjimo metodas“, statinių naudojimo trukmė – 25 metai.

2028 m. pradėto amortizuoti projekto metu sukurto turto vertė siekia 3.098.147,08 EUR, projekto ataskaitinio laikotarpio pabaigoje (2049 m.) jo likutinė vertė sieks 3.098.147,08 EUR/25 metai*(25 metai – 22 metai) = 371.777,65 EUR.

4.3.3. Veiklos pajamos

Alternatyva „Esamo pastato kapitalinis remontas“.

Pajamos neplanuojamos.

Alternatyva „Esamo pastato pardavimas ir naujo statyba“.

Vadovaujantis VĮ Registrų centro duomenimis, esama vidutinė pastato, kurio unikalus Nr.6997-4003-0025 rinkos vertė siekia 132000 EUR, o esama vidutinė pastato, kurio unikalus Nr.6997-4003-0014 rinkos vertė siekia 165000 EUR. Šią sumą tikimasi gauti pardavus pastatą.

4.3.4. Veiklos išlaidos

Alternatyva „Esamo pastato kapitalinis remontas“:

- Pastatų šildymas. Įdiegus energiją taupančias priemones metinės išlaidos pastatų šildymui sumažės 21351,34 EUR per metus. Apskaičiuota remiantis energijos vartojimo auditu ir šios skaičiuoklės spec. darbalaukiu energetikos projektams.
- Pastatų elektros išlaidos (išskyrus šildymą). Įdiegus elektros energiją taupančias priemones metinės išlaidos pastatų elektros energijai sumažės 273,77 EUR per metus. Apskaičiuota remiantis energijos vartojimo auditu ir šios skaičiuoklės spec. darbalaukiu energetikos projektams.
- Išlaidos pastatų remontui. 2019-2023 m. vidutinės išlaidos įstaigos pastatų remontui siekė 6800 EUR per metus. Atlikus kai kuriuos darbus jos sumažės, tačiau planuojama, kad kas 10 metų bus reikalingos didesnės investicijos atnaujinimui. Tad bendros išlaidos išliks nepakitusios.
- Kitos pastato komunalinės išlaidos (vandentiekis ir nuotekos, ryšiai, komunalinių atliekų tvarkymas), nepasikeis.

Alternatyva „Esamo pastato pardavimas ir naujo statyba“.

- Pastatų šildymas. Įdiegus energiją taupančias priemones metinės išlaidos pastatų šildymui sumažės 41218,56 EUR per metus. Apskaičiuota remiantis energijos vartojimo auditu ir šios skaičiuoklės spec. darbalaukiu energetikos projektams.
- Pastatų elektros išlaidos (išskyrus šildymą). Įdiegus elektros energiją taupančias priemones metinės išlaidos pastatų elektros energijai sumažės 273,77 EUR per metus. Apskaičiuota remiantis energijos vartojimo auditu ir šios skaičiuoklės spec. darbalaukiu energetikos projektams.
- Išlaidos pastatų remontui. 2019-2023 m. vidutinės išlaidos įstaigos pastatų remontui siekė 6800 EUR per metus. Atlikus kai kuriuos darbus jos sumažės, tačiau planuojama, kad kas 10 metų bus reikalingos didesnės investicijos atnaujinimui. Tad bendros išlaidos išliks nepakitusios..

- Kitos pastato komunalinės išlaidos (vandentiekis ir nuotekos, ryšiai, komunalinių atliekų tvarkymas), nepasikeis.

4.3.5. Mokesčiai

Projekto „Prienų lopšelio-darželio „Pasaka“, F. Vaitkaus g. 4, Prienai, modernizavimas“ vykdytojas yra Prienų rajono savivaldybės administracija – ne PVM mokėtojas, kuris traukia PVM į savo sąnaudas ir jo susigrąžinti negali. Tokiu atveju PVM yra tinkamos projekto išlaidos.

4.3.6. Finansavimas

Projektas bus finansuojamas pagal Plėtros programos pažangos priemonės Nr. 02-001-06-04-01 „Skatinti pastatų renovaciją“ veiklą „Savivaldybių viešųjų pastatų atnaujinimas II“. Negrąžinama projekto finansavimo dalis sudaro ne daugiau 50 procentų, kurią paramos gavėjui, įgyvendinus projektą ir pateikus galutinį mokėjimo prašymą, patvirtina Agentūra. Negrąžinama projekto finansavimo dalis apskaičiuojama iš projekto sutartyje numatytos finansavimo sumos atėmus grąžinamosios subsidijos dalį, kurią Paramos gavėjas neprivalo grąžinti.

4.4. Finansiniai rodikliai

4.4.1. Investicijų finansiniai rodikliai

Projekto „Prienų lopšelio-darželio „Pasaka“, F. Vaitkaus g. 4, Prienai, modernizavimas“ investiciniai rodikliai:

- **Investicijų finansinė grynoji dabartinė vertė, FGDV(I)** (angl. *FNPV of the investment*) – apskaičiuojama sudedant diskontuotus investicijų, investicijų likutinės vertės ir grynujų veiklos pajamų srautus per projekto ataskaitinį laikotarpį. Rodiklis parodo, kaip projekto grynujų veiklos pajamų srautas per visą ataskaitinį laikotarpį, skaičiuojant šios dienos pinigų verte, padengia investicijas.
- **Investicijų finansinė vidinė gražos norma, FVGN(I)** (angl. *FIRR of the investment*) – diskonto norma, kuriai esant diskontuotų investicijų vertė lygi diskontuotai grynujų pinigų srautų vertei, t.y. diskonto norma, kurią pritaikius FGDV(I) lygi nuliui.
- **Finansinis naudos ir išlaidų santykis, FNIS** (angl. *financial benefit/cost ratio*) – finansinės analizės rodiklis, atskleidžiantis, kiek kartų IP sukuriama finansinė nauda viršija jam įgyvendinti reikalingas finansines išlaidas.

Rodikliai apskaičiuoti naudojant oficialią skaičiuoklę³. Skaičiuoklė su rezultatais pateikiama, kaip savarankiškas investicijų projekto priedas.

Alternatyva „Esamo pastato kapitalinis remontas“

Rodiklių reikšmės:

- FGDV(I) – (-1,013) mln. EUR;
- FVGN(I) – (-5,26) proc.;
- FNIS – 0,23.

³ Skaičiuoklė – MS Excel skaičiuoklė, skirta investicijų projekto SNA atlikti. Skaičiuoklės naudojimo principai ir jų ryšys su tekstine metodikos dalimi aprašyti tekstinėje metodikos (Investicijų projektų, kuriems siekiama gauti finansavimą iš Europos Sąjungos struktūrinės paramos ir valstybės biudžeto lėšų, rengimo metodika) dalyje.

Alternatyva „Esamo pastato pardavimas ir naujo statyba“

Rodiklių reikšmės:

- FGDV(I) – (-2,030) mln. EUR;
- FVGN(I) – (-4,94) proc.;
- FNIS – 0,21.

4.4.2. Išvada dėl finansinio gyvybingumo

Projektas „Prienų lopšelio-darželio „Pasaka“, F. Vaitkaus g. 4, Prienai, modernizavimas“ abiejų alternatyvų atveju finansiškai gyvybingas (pakanka lėšų apmokėti investicijas ir dengti išlaikymo sąnaudas), tačiau abiem atvejais nerentabilus (finansiniai rodikliai neigiami). Kita vertus, svarbu pažymėti, kad viešosios infrastruktūros projektai retai finansiškai rentabilūs, jų paskirtis kita – pagerinti viešųjų švietimo paslaugų kokybę ir galbūt sudaryti palankias prielaidas privatiems projektams (kurie savo ruožtu jau bus gyvybingi) generuoti įvairią socialinę-ekonominę naudą. Alternatyvos „Esamo pastato kapitalinis remontas“ rodiklis FGDV(I) yra mažiau neigiamas, nes šios alternatyvos atveju, būtų patiriamos mažesnės investicijos, kurias reikia padengti.

4.4.3. Kapitalo finansiniai rodikliai

Projekto „Prienų lopšelio-darželio „Pasaka“, F. Vaitkaus g. 4, Prienai, modernizavimas“ kapitalo rodikliai:

- **Kapitalo finansinė grynoji dabartinė vertė, FGDV(K)** (angl. *FNPV of capital*) – apskaičiuojama sudedant projekto savininko skiriamo finansavimo, investicijų likutinės vertės, palūkanų bei grynujų veiklos pajamų diskontuotus pinigų srautus per projekto ataskaitinį laikotarpį. Rodiklis parodo projekto savininko investuoto kapitalo atsiperkamumą (grynujų pajamų vertę), skaičiuojant šios dienos pinigų verte.
- **Kapitalo finansinė vidinė gražos norma, FVGN(K)** (angl. *FIRR of capital*) – diskonto norma, kurią pritaikius FGDV(K) lygi nuliui.

Rodikliai apskaičiuoti naudojant oficialią skaičiuoklę. Skaičiuoklė su rezultatais pateikiama, kaip savarankiškas investicijų projekto priedas.

Alternatyva „Esamo pastato kapitalinis remontas“

Rodiklių reikšmės:

- FGDV(K) – (-0,588) mln. EUR;
- FVGN(K) – (-6,57) proc.;

Alternatyva „Esamo pastato pardavimas ir naujo statyba“

Rodiklių reikšmės:

- FGDV(K) – (-0,039) mln. EUR;
- FVGN(K) – (3,21) proc.;

4.4.4. Rodiklių palyginimas

Išnagrinėjus alternatyvų kapitalo rodiklius, galima daryti išvadą, kad abiejų alternatyvų atveju pareiškėjo įdėtas kapitalas neatsipirks (diskonto norma, kurią pritaikius FGDV(K) lygi nuliui, abiem atvejais yra neigiama), tačiau kaip ir dauguma viešosios infrastruktūros projektų, šis projektas nėra

skirtas finansinei naudai gauti. Alternatyvos „Esamo pastato kapitalinis remontas“ rodiklis FGDV(K) yra mažiau neigiamas, nes šios alternatyvos atveju, pareiškėjo įdėtas kapitalas būtų mažesnis.

5. EKONOMINĖ ANALIZĖ

Šioje dalyje atliekama projekto socialinė-ekonominė analizė, t.y. įvertinamas projekto indėlis regiono ar visos šalies gerovei ir poveikis visuomenei (tikslinėms grupėms). Projekto ekonominė-socialinė nauda 2021-2027 m. apskaičiuojama pagal Konversijos koeficientų apskaičiavimo ir socialinio ekonominio poveikio (naudos / žalos) vertinimo metodiką

5.1. Rinkos kainų pavertimas į ekonomines

Finansinėje analizėje apskaičiuotų pinigų srautų vertę paprastai veikia netobula konkurencinė, mokestinė aplinka ir kiti veiksniai, dėl kurių pasireiškimo finansinėje analizėje įvertinti pinigų srautai neatspindi tikrosios pinigų vertės. Todėl ekonominėje analizėje analizuojami ne finansiniai, o ekonominiai pinigų srautai, kurie gaunami pakoregavus finansinės analizės pinigų srautus pagal atitinkamus konversijos koeficientus. Toks konvertavimas yra atliekamas naudojant konversijos koeficientus, kurie yra pateikti VŠĮ Centrinės projektų valdymo agentūros „Investicijų projektų, kuriems siekiama gauti finansavimą iš Europos Sąjungos struktūrinės paramos ir/ar valstybės biudžeto lėšų, rengimo metodikoje“.

Skaičiuoklės bendrųjų prielaidų darbalapyje Investavimo objekto ir ekonominės veiklos sektoriaus projekto tipo pasirinkimo formoje pateikiama informacija apie pagrindinio investavimo objekto pagrindinį ekonominės veiklos sektorių. Šiuo atveju pagrindinis investavimo objekto ekonominės veiklos sektorius – „Energetika“. Pagal pateiktą informaciją į šį klausimą, SNA skaičiuoklė atitinkamai pati parenka konversijos koeficientus, kurie pritaikomi atskiriems finansiniams srautams perskaičiuoti į ekonominius pinigų srautus.

5.2. Socialinė diskonto norma

Socialinė diskonto norma atskleidžia visuomenės požiūrį į ateities naudą ir numatomas išlaidas. Vadovaujantis Investicijų projektų, kuriems siekiama gauti finansavimą iš Europos Sąjungos struktūrinės paramos ir valstybės biudžeto lėšų, rengimo metodika, projektui „Prienuų lopšelio-darželio „Pasaka“, F. Vaitkaus g. 4, Prienai, modernizavimas“ taikoma 5 proc. socialinė-ekonominė diskonto norma, kuri naudojama ekonominių pinigų srautų dabartinės vertės apskaičiavimui.

5.3. Išorinio poveikio įvertinimas

Projektas „Prienuų lopšelio-darželio „Pasaka“ modernizavimas“ skirtas ne tik pastato išlaikymo išlaidų sumažinimui, bet ir šios ekonominės-socialinės naudos generavimui – sumažėjęs neigiamas poveikis aplinkai.

Vadovaujantis anksčiau minėta metodika, ekonominės-socialinės naudos apskaičiavimui vertinami šie poveikio komponentai:

- Pastatų energetinių charakteristikų pagerėjimas;
- Anglies dioksido (kaip šiltnamio efektą sukeliančių dujų) emisijos sumažėjimas;
- Oro taršos sumažėjimas.

5.3.1. Poveikio komponentai

Pastatų energetinių charakteristikų pagerėjimas

Daugiabučių ar viešųjų pastatų modernizavimą numatantys projektai gali sąlygoti naudą, kylančią dėl pastatų energetinių charakteristikų pagerėjimo, pasireiškiančią per padidėjusį šiluminį komfortą ir / arba sumažėjusias šildymo sąnaudas. Pastatų energetinių charakteristikų pagerėjimo komponentas atspindi padidėjusį šiluminį komfortą. Tuo tarpu sumažėjusios šildymo sąnaudos į ekonomines kainas perskaičiuojamos taikant konversijos koeficientą.

Anglies dioksido (kaip šiltnamio efektą sukeliančių dujų) emisijos sumažėjimas

Skirtingi energijos gyvavimo ciklo etapai nuo energijos gamybos įrenginių statybos, jų veikimo ir galiausiai iki jų veiklos nutraukimo skatina intensyvią šiltnamio efektą sukeliančių dujų (ŠESD) emisiją. Pagrindinės ŠESD, energetikos projektų išskiriamos į Žemės atmosferą, yra anglies dioksidas (CO₂) ir metanas (CH₄).

Projektai, apimantys jėgainių ar energijos tiekimo sistemų modernizavimą ar naujų statybą ar pastatų renovaciją, gali sąlygoti ŠESD emisijos lygio pokyčius dėl kuro pakeitimo ar kuro sutaupymo, lyginant su scenarijumi be projekto įgyvendinimo. Tai yra tipinės išorės sąnaudos ar nauda (priklausomai nuo to, ar projektas sukelia emisijos padidėjimą, ar sumažėjimą), į kurias reikia atsižvelgti atliekant ekonominę analizę.

Vienas iš būdų įtraukti ŠESD poveikį į energetikos projektų ekonominę analizę yra vertinti emisijos sąnaudas remiantis taršos leidimų, kuriuos operatorius turėtų įsigyti, rinkos kaina. Remiantis šiuo požiūriu, dėl emisijos sumažėjimo išvengtos sąnaudos, skirtos leidimų įsigijimui, atspindėtų šios naudos ekonominę vertę. Vis dėlto dėl ES apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos iškrypimų, kaip pažymi, pavyzdžiui, Europos investicinis bankas, leidimų kaina negali būti laikoma patikima emisijos ekonominių sąnaudų išraiška.

Todėl Lietuvos energetikos projektų sukuriama ŠESD emisiją siūloma vertinti dauginant projekto (papildomai, lyginant su scenarijumi be projekto) į atmosferą išleistos emisijos kiekį (CO₂ tonų ekvivalentais per metus) iš ekonominių sąnaudų vienetinės reikšmės.

Oro taršos sumažėjimas

Kuro degimas greta ŠESD emisijos taip pat išleidžia taršius junginius, darančius neigiamą poveikį žmogaus sveikatai, aplinkos kokybei ir ekosistemos apsaugai, medžiagų išsaugojimui, derliaus kokybei ir pan. Modernūs įrenginiai turi filtrus ir degimo kontrolės įrangą, kurie sumažina kenksmingų teršalų išleidimą iki ES teisės aktuose nustatytų ribų. Būtina kiekybiškai įvertinti likutinės žalos sąnaudas.

Panašiai, kaip vertinant energetikos projektų sąlygotas ŠESD emisijas bei transporto projektų sąlygotą oro taršos sumažėjimą, turi būti nustatoma energetikos projektų taršos sąnaudas atspindinti pinigine verte, priskiriama projekto sąlygotam papildomam taršos kiekiui, lyginant su kontrafaktine situacija.

Energetikos projektų išskirtų teršalų sąrašą sudaro:

- Azoto oksidai (NO_x);
- Sieros dioksidas (SO₂);
- Kietosios dalelės (KD10 ir KD2,5);
- Nemetaniniai lakieji organiniai junginiai (NMLOJ), vadinamieji ozono (O₃) pirmtakai;
- Amoniakas (NH₃).

Teršalų emisijos Lietuvoje pokyčių praktinis vertinimas susideda iš dviejų žingsnių:

- Kiekio nustatymas. Siekiant apibrėžti emisijos kiekio padidėjimą ar sumažėjimą svarbu nustatyti teršalų emisijos kiekį scenarijuose su projekto įgyvendinimu ir be jo.
- Vertinimas: oro teršalų emisijos sąnaudos skaičiuojamos emisijos kiekį dauginant iš vienietinių emisijos sąnaudų, pateiktų IP metodikos priede „įverčiai“.

Skaičiuoklėje šios socialinės ekonominės naudos dedamoji nėra vertinama.

5.3.2. Poveikio mastas

Pastatų energetinių charakteristikų pagerėjimas

Alternatyva „Esamo pastato kapitalinis remontas“

- Pastatų energetinių charakteristikų pagerėjimas. Šios alternatyvos atveju pagal SNA skaičiuoklę nenumatomas.
- Anglies dioksido (kaip šiltnamio efektą sukeliančių dujų) emisijos sumažėjimas. Modernizuoto pastato energetinis efektyvumas bus didesnis, todėl ši ekonominė-socialinė nauda siekia 1,4-2,1 tūkst. EUR per metus.
- Oro taršos sumažėjimas. Šios alternatyvos atveju pagal SNA skaičiuoklę nenumatomas.

Alternatyva „Esamo pastato pardavimas ir naujo pastato statyba“

- Pastatų energetinių charakteristikų pagerėjimas. Šios alternatyvos atveju pagal SNA skaičiuoklę nenumatomas.
- Anglies dioksido (kaip šiltnamio efektą sukeliančių dujų) emisijos sumažėjimas. Naujo pastato energetinis efektyvumas bus didesnis, todėl ši ekonominė-socialinė nauda siekia 1,2-2,1 tūkst. EUR.
- Oro taršos sumažėjimas. Šios alternatyvos atveju pagal SNA skaičiuoklę nenumatomas.

Detalus skaičiavimas pateikiamas SNA skaičiuoklėje.

5.4. Ekonominiai rodikliai

Projekto „Prienu lopšelio-darželio „Pasaka“, F. Vaitkaus g. 4, Prienai, modernizavimas“ socialiniai-ekonominiai rodikliai:

- **Ekonominė grynoji dabartinė vertė, EGDV** parodo, kokia socialinė-ekonominė nauda projektu bus sukurta išorinėje projekto aplinkoje. Taigi, EGDV skirta pagrįsti būsimą IP naudą per visą ataskaitinį laikotarpį tikslinėms grupėms, išreiškiant ją dabartine pinigų verte. Jei $EGDV < 0$, IP sukuriama diskontuota nauda nepadengia diskontuotų išlaidų, todėl tokio IP įgyvendinti nėra tikslinga. Jei $EGDV > 0$, projektu kuriama pridėtinė vertė visuomenei. Atitinkamai, socialiniu ekonominiu požiūriu IP yra pagrįstas, jeigu jo EGDV yra teigiama.
- **Ekonominė vidinė gražos norma, EVGN** – tai diskonto norma, kuriai esant EGDV yra lygi nuliui. Kadangi skaičiuojant EGDV grynųjų pajamų srautai taip pat diskontuojami, apskaičiuotoji EVGN lyginama su SDN, pritaikyta EGDV apskaičiuoti. Žymią socialinę ekonominę naudą duodančio IP EVGN paprastai yra didesnė nei pritaikyta SDN
- **Ekonominis naudos ir išlaidų santykis, ENIS** – svarbiausias socialinės-ekonominės analizės rodiklis, atskleidžiantis, kiek kartų projektu sukuriamą socialinę-ekonominę naudą viršija jam įgyvendinti reikalingas išlaidas. ENIS apskaičiuojama padalinant IP kuriamą ekonominę naudą iš ekonominių išlaidų.

Ekonominė nauda yra lygi konvertuotų ir diskontuotų veiklos pajamų bei socialinės-ekonominės naudos sumai. Rodikliai apskaičiuoti naudojant oficialią skaičiuoklę. Skaičiuoklė su rezultatais pateikiama, kaip savarankiškas investicijų projekto priedas.

Alternatyva „Esamo pastato kapitalinis remontas“

Rodiklių reikšmės:

- **EGDV – (-0,684) mln. EUR.** Šiam rodikliui esant neigiamam, projekto sukuriama socialinė-ekonominė nauda mažesnė už investicijas.
- **EVGN – (-4,03) proc.** Šis rodiklis mažesnis už 5 proc. – socialinės-ekonominės naudos diskonto normą. Tai reiškia, kad projekto socialinė-ekonominė grąža yra neigiama.
- **ENIS – 0,26.** Šis rodiklis yra mažesnis už 1. Tai reiškia, kad projekto generuojama socialinė-ekonominė nauda yra mažesnė už projekto investicijas ir sąnaudas.

Alternatyva „Esamo pastato pardavimas ir naujo statyba“

Rodiklių reikšmės:

- **EGDV – (-1,358) mln. EUR.** Šiam rodikliui esant neigiamam, projekto sukuriama socialinė-ekonominė nauda mažesnė už investicijas.
- **EVGN – (-3,86) proc.** Šis rodiklis mažesnis už 5 proc. – socialinės-ekonominės naudos diskonto normą. Tai reiškia, kad projekto socialinė-ekonominė grąža yra neigiama.
- **ENIS – 0,23.** Šis rodiklis yra mažesnis už 1. Tai reiškia, kad projekto generuojama socialinė-ekonominė nauda yra mažesnė už projekto investicijas ir sąnaudas.

5.5. Optimalios alternatyvos parinkimas

Vadovaujantis Investicijų projektų, kuriems siekiama gauti finansavimą iš Europos Sąjungos struktūrinės paramos ir valstybės biudžeto lėšų, rengimo metodika, atliekamas alternatyvų palyginimas ir optimalios projekto alternatyvos parinkimas.

Alternatyvų palyginimas:

5.5.1. lentelė. Alternatyvų palyginimas

	Vertinamos alternatyvos / Vertinami rodikliai	EGDV	EVGN	ENIS	FGDV(I)	FVGN(I)	FMVGN (I)	FNIS	Finansinis gyvybingumas (realiaja išraiška)
A.1	Alternatyva "Esamo pastato kapitalinis remontas"	-684.417	-4,03%	0,26	-1.013.053	-5,26%	-1,61%	0,23	Taip
A.2	Alternatyva "Esamo pastato pardavimas ir naujo statyba"	-1.358.358	-3,86%	0,23	-2.030.110	-4,94%	-0,72%	0,21	Taip

Detalus alternatyvos finansinių rodiklių skaičiavimas pateikiamas priede (skaičiuoklė). Nors abi alternatyvos pasieks projekto tikslą ir rodiklius, bet abiejų jų socialinės-ekonominės naudos rodikliai nepakankami. Visgi, alternatyvos „**Esamo pastato kapitalinis remontas**“ rodikliai yra priimtinesni, ji ir pasirenkama. Pasirinktai projekto įgyvendinimo alternatyvai jokių kitų žinomų (techninių, socialinių, ekonominių) apribojimų nėra.

6. JAUTRUMAS IR RIZIKOS

Šioje dalyje atliekama projekto jautrumo ir rizikos analizė (vadovaujantis Investicijų projektu, kuriems siekiama gauti finansavimą iš Europos Sąjungos struktūrinės paramos ir valstybės biudžeto lėšų, rengimo metodika).

Rodikliai apskaičiuoti naudojant oficialią skaičiuoklę. Skaičiuoklė su rezultatais pateikiama, kaip savarankiškas investicijų projekto priedas.

6.1. Jautrumo analizė

6.1.1. Kintamųjų nustatymas

Projekto jautrumo analizei pagal projekto specifiką naudojami šie kintamieji: finansinė diskonto norma, statybos investicijos, paslaugų investicijos, veiklos išlaidos ir pajamos, tiesioginė socialinė-ekonominė nauda.

6.1.2. Tarpusavio priklausomybės įvertinimas

Visi paminėti kintamieji tarpusavyje nėra susiję, todėl nė vienas jų neeliminuojamas.

6.1.3. Elastingumo analizė

Projekto elastingumo analizės rodikliai apskaičiuoti naudojant oficialią skaičiuoklę. Skaičiuoklė su rezultatais pateikiama, kaip savarankiškas investicijų projekto priedas.

6.1.4. Kritiniai kintamieji

Jautrumo analizės metu buvo nustatyti kritiniai kintamieji. Tačiau kadangi projekto ekonominė grynoji dabartinė vertė yra neigiama, kritinių kintamųjų vertė nėra vertinama.

6.2. Scenarijų analizė

Scenarijų analizė yra speciali jautrumo analizės forma. Standartinėje jautrumo analizėje išnagrinėta kiekvieno atskiro kintamojo įtaką projekto rodikliams.

Atliekant scenarijų analizę, įverta kritinių kintamųjų (socialinės-ekonominės naudos bei likutinės vertės) bendra įtaka finansiniams (FGDV(I), FVGN(I)) ir ekonominiams (EGDV, EVGN) rodikliams. Analizė atlikta esant tariamai pesimistinei, mažiau pesimistinei, realiai, tariamai mažiau optimistinei ir optimistinei įvykių klostymosi eigai (žr. lentelę).

Projekto finansiniai ir ekonominiai rodikliai paskaičiuojami kiekvienam kritinių kintamųjų reikšmių deriniui (scenarijui).

6.2.1. lentelė. Scenarijų analizė

Scenarijaus pavadinimas / Finansinis (ekonominis) rodiklis ir jo reikšmė	Pesimistinis	Mažiau pesimistinis	Realus	Mažiau optimistinis	Optimistinis
Finansinė grynoji dabartinė vertė investicijoms - FGDV(I)	-1.286.777	-1.122.535	-1.013.053	-903.558	-739.329
Finansinė vidinė grąžos norma investicijoms - FVGN(I)	-5,92%	-5,55%	-5,26%	-4,95%	-4,38%
Finansinė modifikuota vidinė grąžos norma investicijoms - FMVGN(I)	-1,80%	-1,70%	-1,61%	-1,50%	-1,30%
Ekonominė grynoji dabartinė vertė - EGDV	-874.033	-760.264	-684.417	-608.571	-494.801
Ekonominė vidinė grąžos norma - EVGN	-4,72%	-4,33%	-4,03%	-3,70%	-3,11%

Šaltinis: sudaryta autorių

Analizė rodo, kad projektas yra rizikingas. Net optimistinio scenarijaus atveju (visiems kritiniams kintamiesiems esant 25 proc. palankesniems) projekto ekonominė grynoji dabartinė vertė yra neigiama.

6.3. Kintamųjų tikimybės

Vadovaujantis metodika, kintamųjų tikimybės jau yra nustatytos pagal ilgametę VŠĮ CPVA projektų valdymo praktiką ir įtrauktos į skaičiuoklę. Projekto „Prienų lopšelio-darželio „Pasaka“, F. Vaitkaus g. 4, Prienai, modernizavimas“ rizikos nėra labai specifinės ir neturi esminių skirtumų nuo kitų panašaus tipo projektų, todėl vadovujamasi metodikoje apibrėžtomis kintamųjų tikimybėmis.

6.4. Rizikų vertinimas

Projekto rizikos analizės rodikliai apskaičiuoti naudojant oficialią skaičiuoklę. Skaičiuoklė su rezultatais pateikiama, kaip savarankiškas investicijų projekto priedas.

6.5. Rizikos priimtumas

Vadovaujantis atlikta rizikos analize, pateikiamas šis rizikos priimtumo įvertinimas.

6.5.1. lentelė. Rizikos priimtumo vertinimo rezultatai

Minimali priimtina rodiklio reikšmė	Tikimybė, kad nurodyta reikšmė bus pasiekta	Labiausiai tikėtina rodiklio reikšmė
FGDV(I) - netaikoma	-	-912.308
FVGN(I) - netaikoma	-	-5,1%
EGDV - 0	0,0%	-597.848
EVGN - 5%	0,0%	-4,1%

Šaltinis: sudaryta autorių

Projekto rizikos priimtumo vertinimo rodikliai apskaičiuoti naudojant oficialią skaičiuoklę. Skaičiuoklė su rezultatais pateikiama, kaip savarankiškas investicijų projekto priedas.

Išvada: labiausiai tikėtina EGDV reikšmė neigiama, o EVGN – mažiau už 5 proc.

6.6. Rizikų valdymo veiksmai

Kiekvienai projekto rizikai suvaldyti reikalinga pasirinkti efektyviausią valdymo būdą. Pagrindiniai galimi rizikos valdymo būdai:

1. Rizikos išvengimas – pašalinamas rizikos sukėlėjas (-ai);
2. Rizikos prevencija – mažinama rizikos pasireiškimo tikimybė, vykdant prevencines veiklas ar investuojant daugiau lėšų į infrastruktūros sukūrimą;
3. Rizikos draudimas – įsigyjamas draudimas nuo rizikų, nuo kurių įmanoma apsidrausti (force majeure rizikos, civilinės atsakomybės rizikos ir pan.);
4. Rizikos perdavimas – rizika perduodama tai šaliai, kuri pajėgesnė ją valdyti (pavyzdžiui, projektas įgyvendinamas pasitelkus partnerį, kuris yra įgijęs atitinkamos rizikos valdymo patirties);
5. Rizikos išlaikymas – riziką nusprendžiama valdyti patiems, sudarant atitinkamą organizacinę struktūrą, paskirstant atsakomybes už visas galimas rizikas projekto organizacijos viduje ir pan.

Žemiau išnagrinėsime pagrindines rizikas, kurios gali įtakoti projektą ir galimus jų valdymo būdus.

6.6.1. lentelė. Rizikos ir jų mažinimo būdai

Eil. Nr.	Rizikų grupė	Rizikų veiksniai	Paaškinimas	Valdymo priemonės
1.	Įsigyjamų (atliekamų) rangos darbų kokybės rizika	Rangos darbų kokybė neužtikrinama: <ul style="list-style-type: none"> • dėl technologinių procesų organizavimo; • dėl žmogiškųjų išteklių; • dėl technologinių išteklių tinkamumo ir pakankamumo; • dėl žaliavų, medžiagų ir mechanizmų prieinamumo ir kokybės. 	Atliekamų rangos darbų kokybė priklauso nuo daugelio veiksnių: tiek nuo technologinių procesų organizavimo, personalo kvalifikacijos, įmonės technologinio pajėgumo, medžiagų kokybės ir pan. Nuo rangos darbų kokybės priklauso objektų tinkamumas naudoti, jų eksploatacinė priežiūra, ilgaamžiškumas.	<ul style="list-style-type: none"> • Atsakingas rangos darbų sutarties ruošimas, numatant protingus terminus; • Didelis dėmesys rangovų kvalifikacijai, technologiniams ir kitiems pajėgumams viešųjų patikimų metu; • Garantiniai reikalavimai rangos sutartyje; • Rangos sutartyje numatyta atsakomybė už rangos darbų žalą gretimose teritorijose esančiam turtui.
2.	Projektavimo (planavimo) kokybės rizika	Rizikai priskiriamos projektavimo, techninės priežiūros ir kitos su investicijomis į ilgalaikį turtą susijusios paslaugos, taip pat vėlavimų rizika.	Tiekiamų paslaugų kokybė priklauso nuo tiekėjų kvalifikacijos ir pajėgumų, procesų organizavimo. Siekiant laiku įgyvendinti projektą, turi būti išvengta veiklų įgyvendinimo vėlavimų.	<ul style="list-style-type: none"> • Didelis dėmesys tiekėjų kvalifikacijai; • Atsakingas sutarčių su tiekėjais ruošimas, numatant protingus terminus; • Atsakingas projekto veiklų grafiko nustatymas atsižvelgiant į panašių projektų patirtį.
3.	Nepakankamo finansavimo rizika	Finansavimo poreikis pasikeičia dėl: <ul style="list-style-type: none"> • padidėjusių investicijų išlaidų; • pridėtinės vertės mokesčio tarifo pasikeitimo; • bet kurio mokesčio išskyrus pridėtinės vertės mokesťį ar rinkliavos tarifo pasikeitimo. 	Investicijų vertė įgyvendinant projektą (vykdant viešuosius pirkimus) gali būti didesnė nei numatyta preliminariniame projekto biudžete. Galimas kainų augimas dėl pasikeitusios valstybės mokesčių politikos.	<ul style="list-style-type: none"> • Įvertintos analogiškų baldų ir įrangos kainos, įvertintas galimas pabrangimas; • Sutarčių sudarymas su tiekėjais, numatant fiksuotas galutines kainas.

4.	Rinkai pateikiamų produktų (paslaugų, prekių) tinkamumo rizika	Vėluojama pradėti teikti paslaugas, prekes ar produktus. Infrastruktūra visiškai ar iš dalies nėra tinkama teikti sutarties nuostatas atitinkančias paslaugas, prekes ar produktus.	Kuriant visuomenės viešiesiems poreikiams skirtą infrastruktūrą kyla rizika, kad dėl užsitęsusių paslaugų, prekių tiekimo bei paruošimo naudoti, bus atsiliekama nuo planuojamų patalpų eksploatacijos pradžios terminų. Galima rizika, kad sukurta infrastruktūra nebus tinkama naudojimui.	<ul style="list-style-type: none"> • Atsakingas projekto veiklų planavimas atsižvelgiant į galimus trukdžius; • Sutartyse numatyti paslaugų, prekių tiekimo terminai, griežtos nuobaudos vėlavimo atveju; • Realus ir pagrįstas veiklų planas-grafikas; • Atsakinga kuriamos infrastruktūros analizė jos reikalingumo, praktiškumo ir pritaikomumo atžvilgiais; • Nuoseklus ir profesionalus kuriamos infrastruktūros projektavimas.
5.	Turto likutinės vertės projekto ataskaitinio laikotarpio pabaigoje rizika	Nukrypstama nuo infrastruktūros būklės palaikymo plano. Netiksliai suplanuotos infrastruktūros būklės palaikymo išlaidos.	Sukuriamą viešąją infrastruktūrą natūraliai dėvėsi, todėl būtinos investicijos jos būklės palaikymui. Kyla rizika, kad bus nukrypstama nuo infrastruktūros būklės palaikymo plano arba infrastruktūros palaikymo išlaidos bus didesnės nei planuota, kas reikštų reikalingą papildomą finansavimą.	Valdymo priemonės: <ul style="list-style-type: none"> • Skirti didelį dėmesį kuriamos infrastruktūros kokybei; • Atsižvelgiant į ilgametę projekto vykdytojo patirtį įgyvendinant panašius projektus, numatyti pakankamas reinvesticijas sukurto infrastruktūros atnaujinimui (kas 25 metus); • Po projekto įgyvendinimo numatyti tam tikrų institucijų atsakomybę už sukurto infrastruktūros priežiūrą.

Šaltinis: sudaryta autorių

7. VYKDYMO PLANAS

Šiame skyriuje numatoma projekto trukmė ir etapai, pateikiamas projekto veiklų įgyvendinimo grafikas, fizinė projekto įgyvendinimo vieta, projekto komanda, prielaidos ir tęstinumas.

7.1. Projekto trukmė ir etapai

Planuojama projekto „Prienų lopšelio-darželio „Pasaka“, F. Vaitkaus g. 4, Prienai, modernizavimas“ įgyvendinimo trukmė – 24 mėn. nuo projekto sutarties pasirašymo.

Projekto veiklų įgyvendinimo grafikas pateiktas lentelėje:

7.1.1. lentelė. Projekto veiklų grafikas

Eil. Nr.	Metai	2025				2026			
		Ketvirtis				I	II	III	IV
1.	Pastato vidaus patalpų modernizavimas, aplinkos sutvarkymas, pritaikymas neįgaliesiems	X	X	X	X	X	X	X	X
1.1.	Investicijų projekto bei energijos vartojimo audito ataskaitos parengimo paslaugų įsigijimas ir investicijų projekto bei energijos vartojimo audito ataskaitos parengimas	X ⁴							
1.2.	Projektavimo ir statinio projekto vykdymo priežiūros paslaugų pirkimas, projektavimas	X	X						
1.3.	Projekto ekspertizės paslaugų pirkimas, ekspertizė		X						
1.4.	Rangos darbų pirkimas		X	X					
1.5.	Rangos darbai			X	X	X	X	X	X
1.6.	Techninės priežiūros paslaugų pirkimas			X					
1.7.	Techninė priežiūra			X	X	X	X	X	X
1.8.	Statinio projekto vykdymo priežiūra			X	X	X	X	X	X

Šaltinis: sudaryta autorių

Projekto veiklų sudedamųjų dalių aprašymas:

7.1.2. lentelė. Projekto veiklų sudedamųjų dalių aprašymas

Eil. Nr.	Poveiklė	Apibūdinimas
1.	Investicijų projekto bei energijos vartojimo audito ataskaitos parengimo paslaugų pirkimas ir investicijų projekto bei energijos vartojimo audito ataskaitos rengimas	Investicijų projektas ir energijos vartojimo audito ataskaita yra privalomas dokumentas siekiant projekto finansavimo Viešųjų pastatų energinio efektyvumo didinimo programos lėšomis. Dokumentus parengė viešųjų pirkimų konkursą laimėjusi UAB „Geotaskas“.

⁴ Baigta iki projekto pradžios.

2.	Projektavimo ir statinio projekto vykdymo priežiūros paslaugų pirkimas, projektavimas, statinio projekto vykdymo priežiūra	Projektavimas yra būtina statybos proceso dalis ir priklauso projektavimo ir inžinerinių paslaugų grupei. Rengėjas atsakingas už statybos leidimų gavimą. Techninį projektą parengs viešųjų pirkimų konkursą laimėjusi projektavimo įmonė. Taip pat projekto metu bus atliekama statinio projekto vykdymo priežiūra, kurios tikslas kontroliuoti, ar laikomasi techninio projekto. Statinio projekto vykdymo priežiūra yra privaloma ypatingiems statiniams, kurie yra visuomeninės paskirties ir skirti daugiau nei 100 asmenų, o taip pat kultūros paveldo pastatams ir kt., kaip išvardinta LR Statybos įstatyme. Šią priežiūrą atliks viešųjų pirkimų konkursą laimėjusi įmonė.
3.	Projekto ekspertizės paslaugų pirkimas, projekto ekspertizė	Statinio techninio projekto ekspertizė – įvertinimas kaip statinio projekte įgyvendinti LR Statybos įstatyme nustatyti esminiai statinio reikalavimai, taip pat kitų įstatymų ir teisės aktų, normatyvinių statybos techninių dokumentų bei privalomųjų statinio projekto rengimo dokumentų reikalavimai. Projekto ekspertizė yra privaloma ypatingiems statiniams, kurie yra visuomeninės paskirties ir skirti daugiau nei 100 asmenų, o taip pat kultūros paveldo pastatams ir kt., kaip išvardinta LR Statybos įstatyme. Ekspertizė būtina atliekant investicijas, finansuojamas Valstybės biudžeto lėšomis. Ekspertizę atliks viešųjų pirkimų konkursą laimėjusi įmonė.
4.	Rangos darbų pirkimas, rangos darbai	Projekto metu numatoma atlikti pastatų energijos efektyvumą padidinančius darbus. Šiuos darbus atliks viešųjų pirkimų konkurso būdu atrinkta rangos bendrovė.
5.	Techninės priežiūros paslaugų pirkimas, techninė priežiūra	Statybos darbų metu organizuojama techninė priežiūra, kurios tikslas – kontroliuoti, ar statinys statomas pagal techninį projektą, rangos sutarties, įstatymų, kitų teisės aktų, taip pat normatyvinių statybos techninių dokumentų, normatyvinių saugos ir paskirties dokumentų reikalavimus. Techninę priežiūrą atliks viešųjų pirkimų konkurso būdu atrinkta techninės priežiūros paslaugas teikianti įmonė.

Šaltinis: sudaryta autorių

7.2. Projekto vieta

Projekto „Prienų lopšelio-darželio „Pasaka“, F. Vaitkaus g. 4, Prienai, modernizavimas“ fizinė vieta apibrėžta investicijų projekto 2.3. skyriuje: F. Vaitkaus g. 4, Prienai.

7.3. Projekto komanda

Projekto įgyvendinimo komanda bus sudaryta iš Prienų rajono savivaldybės administracijos darbuotojų ir projektą administruojančios įmonės atstovų. Projekto komandą sudarys projekto vadovas, projekto finansininkas, kiti grupės nariai.

7.4. Projekto prielaidos ir tęstinumas

Projekto „Prienų lopšelio-darželio „Pasaka“, F. Vaitkaus g. 4, Prienai, modernizavimas“ tęstinumą užtikrina jo atitikimas svarbiausiems šalies, Prienų rajono ir Kauno regiono strateginiams dokumentams. Prienų rajono savivaldybės taryba, kuri įsipareigoja skirti dalį lėšų projekto įgyvendinimui, yra suinteresuota projekto tęstinumo užtikrinimu.

Projekto tęstinumas apibūdinamas šiais aspektais: veiklos vykdymo ir organizaciniu, finansiniu bei eksploataciniu:

- **Veiklos vykdymo ir organizacinis** tęstinumas bus užtikrintas, kadangi modernizuota infrastruktūra nuosavybės teise priklausys Prienų rajono savivaldybės administracijai. Po projekto įgyvendinimo modernizuotos infrastruktūros savininko keisti nenumatoma. Savivaldybės administracija yra suinteresuota nuosavybės teise valdomos infrastruktūros tinkamu funkcionavimu ilguoju laikotarpiu.
- **Finansinis** projekto tęstinumas. Pasibaigus projekto finansavimui, sukurtų produktų finansinis tęstinumas bus užtikrintas iš Prienų rajono savivaldybės biudžeto lėšų.
- **Eksploatacinis** projekto tęstinumas. Darbų metu numatoma naudoti modernias bei ilgaamžes technologijas, todėl planuojama, Prienų „Pasakos“ lopšelio-darželio pastato nereikės remontuoti bent 25 metus. Numatoma įpareigoti rangovą įvykdytiems darbams nustatyti garantinį laikotarpį pagal LR teisės aktų normų reikalavimus (garantiniu laikotarpiu visus trūkumus šalins rangovas); po garantinio laikotarpio einamieji remontai, esant būtinybei, atliekami Prienų rajono savivaldybės lėšomis. Dėl šių priežasčių modernizuotos infrastruktūros tęstinumas eksploataciniu požiūriu pasibaigus projektui bus užtikrintas ilguoju laikotarpiu.

IŠVADOS IR PASIŪLYMAI

Projektas „Prienų lopšelio-darželio „Pasaka“, F. Vaitkaus g. 4, Prienai, modernizavimas yra labai aktualus Prienų rajono gyventojams.

- Projekto metu būtų pagerintos pastato energetinės savybės, taip sumažinant pastato išlaikymo sąnaudas ir pagerinant patalpų mikroklimatą.
- Projektas visapusiškai įvertintas vadovaujantis Investicijų projektu, kuriems siekiama gauti finansavimą iš Europos Sąjungos struktūrinės paramos ir valstybės biudžeto lėšų, rengimo metodika, Metodikos ir Konversijos koeficientų apskaičiavimo ir socialinio ekonominio poveikio (naudos / žalos) vertinimo metodika. **Vertinimo rezultatai parodė, kad projekto socialiniai-ekonominiai yra neigiami, tačiau projektas svarbus didinant energetinį efektyvumą, mažinant energetinę nepriklausomybę.**
- Projektą siūloma įgyvendinti, finansuoti paskolos lėšomis (su dalinai negražinama subsidija).